

Taxa post-
plătite în av.
No. 224718/E

16. Telefon: 9
Havonta 110,
évre 300, egés: Disztér 2., I. em.
földre: Havonti
télre 12, egés:
détések díjazab
KELET az erd
dóság egyetlen politikai napiapja.
Cikkszeink utánnyomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

Dr. Rámáseter Róbert

BUDAPEST

KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPLAP

Börmontetien
leveleket nem
fogadunk el.

Ara 5 lej

Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő János
Ferenc. Bucuresti szerkesztő Hát-
szegi Ernő, Strada Matei Mile 2.

Péntek, 1935. február 8.

5695. EV.
ADAR 5.

XVIII. ÉVF.
31. SZÁM.

ők este
or az
LUBBAN

AUTU

elent be a iasi
elkobozott egy
a fajvédelemről.
kijelenti, intéz-
visszaadják. E
ázása azonban
n a békeszerző-
féltek. A cenzu-
tása érdekében
eket és gondos-
szetetele feltét-
a román érde-

megszavazása
a a belföldi köl-
vitáját. Altarea-
Mitita Constant-
nziki szónokok.
alásaira és azt
zeti-parasztpárt
krefette az or-
hogy a liberális
s munkája mint
elődei elrontot-
a javaslat meg

ságban megsza-
tot, majd elha-
beszédének ki-

keringő

ok sajtóbeutatója
oban

szólt ment végbe
cluji bemutatója,
film first-clas

alkülözlök az iga-
eselekményű ope-
ngóben, Vége a
zus óta nem ke-
ra igazi, vérbeli
tték volna maguk
a mulatást, for-
zenét, káprázatos
Most történt meg
tt nagy filmek
z a keringő film-
rálja be a filmet,
szágból". Tényleg
két szerető szív-
Olaszország cso-
örténét méltó ke-
szolgáltatja azo-
Louis Graveur, a
ágszerte ismert
vét Erdély legjobb
éseiből ismer) el-
perarészleteket, a
a legdivatosabb
véleménye sze-
tő ember is meg-
nganyagu ember,
tatt tulszárnyalja
t, Picaver és a
Máltó partnere
la Horn, mulatsá-
Heinz Rühmann,
t az impresszió
hercegnő szerep-
s tancával tiint
gere. Ritka, kül-
ztató film. Óriási
n indui a Royal-

A két Victor

Antonescu pénzügyminiszter alig néhány nappal tárcájának átvétele után kijelentette, hogy változatlanul híve a lej stabilizációjának.

Kétségtelen, hogy a valuta-ingadozások alkalmassak a szolid üzleti élet megbénítására és a legjobb esetben is csak a spekulánsok érdekeit szolgálják.

Az is kétségtelen viszont, hogy egy ilyen kijelentés platói jelentőségű marad mindaddig, amíg a magánforgalomban a jelenlegi stabilizációs árfolyamhoz viszonyítva 50 százalékos felárral vásárolják a külföldi valutákat.

A stabilizáció tántoríthatatlan hívének vallotta magát a másik Victor is: Slavescu. Beesültesen, tudásának és tehetségének legjavát adva, igyekezett a nagy áldozatok árán stabilizált lej árfolyamát tartani. Nem sikerült neki.

Előfordul az, hogy az események feltartóztatlan erejével szemben tehetetlen a jóhiszeműség és a felkészültség.

Ugy aztán az első Victorból, Slavescuból — Victor lett: legyőzött.

A második Győző Keserves örökséget vett át elődjétől. Ennek ellenére is vállalja a felelősséget és kitart a stabilizációs politika mellett.

A gazdasági és pénzügyi élet nagy kérdése most, hogy a második Victornak sikerül-e legyőznie a nehézségeket, amelyekkel az első Győző nem tudott megbirkózni.

Vámszövetség

Rövid prágai híradás szerint, a kisan-
tant rövidesen Prágában összeülő gazdasági értekezletén komoly vita tárgyává fogják tenni a kisan-
tant három államának közös vámszövetségben való egyesülését.

Ismerve azonban a három állam vezető gazdasági körének áldástalan befolyásáról, nem sok reményt fűzünk e tárgyalások sikeréhez.

Ennek ellenére, sőt talán éppen ezért megindíthatatlan a meggyőződésünk, hogy a három kisan-
tant állam vámszövetsége lényegesen enyhítene a három állam gazdasági krízisén, sőt bizonyos mértékű fellendülést hozhatna a gazdasági élet egyre inkább kihagyó szívére.

Ugy Romániában, mint Csehszlovákia és Jugoszlávia a volt osztrák-magyar monarchia romjain épült fel, amelynek politikai káoszával szemben éppen gazdasági egysége volt az a hatalmas összetartó erő, mely minden elnyomatás ellenére, az általa uralt népeknek viszonylag kedvező megélhetési lehetőségeket biztosított.

Abban az esetben, ha sikerülne legalább a három kisan-
tant államot újra egységes gazdasági területtel forrasztani: a három állam területén a forgalomnak, termelésnek és kereskedelemnek olyan kiegyensúlyozottsága jöhetne létre, amely, ha nem is lenne egyenértékű a monarchia gazdasági életének előnyeivel, de lényegesen enyhítene a gazdasági nacionalizmus mai zűrzavarából fakadó nyomorúságon.

Ma már megfellebbezhetetlen gazdasági igazság az, hogy az egész európai krízis egyik, ha nem is éppen döntő jelentőségű okozója az az egészségtelen processzus, mely a száz százalékosan agrárállamok keretein belül, az állami protekciónizmus jóvoltából parazita gyárparat teremtett s ezáltal elso-
vasztotta az ipari államok piacait, viszont az agrárállamok termékeinek elhelyezését katasztrofálisan megnehezítette.

A kisan-
tant államok közül Csehszlovákia kimondottan ipari állam, amely nagymennyiségű agrárterméket tud felvenni, ezzel szemben lényegesen mértékben tudná fedezni a két agrárállam in-
arzi szükségleteit.

Egy létrejövő vámszövetség esetén a három állam között az ipari és mezőgazdasági termékek zavartalan és kiegyenlítő forgalma lényegesen megnövekedhetne. Csehszlovákia olcsó ipari cikkekkel láthatná el Romániát és Jugoszláviát, viszont Románia és Jugoszlávia a jelenlegi árszintyoknál kedvezőbb feltételek mellett tudna biztosítani, feltétlen piacot találni a csehszlovákiai ipari munkásság ellátására.

Vaida Sándor: Mihalache órája ütött a belpolitikában

A nemzeti parasztpárt vezetőségének határozatai egyaránt elégedetlenné tették a maniustákat és a vaidistákat

Bucuresti, február 7. (Az Uj Kelet tud.) A nemzeti parasztpárton belül dúló ellentétek, a pártvezetőség salomoni határozata folytán, nemcsak hogy nem csillapodtak le, hanem még inkább kiéleződtek. A sibui konfliktus ügyében hozott kompromisszumos határozat szerette volna mindkét felet kielégíteni, ehelyett azonban mindkettőt elégedetlenné tette. Az állandó pártvezetőség elvetelte a maniusták által a Maramures és Timis-torontál megyei választások ellen beadott kontesztációkat, ratifikálva tehát Timis-torontálban Eocu Severnek, Maramuresban pedig Lazar Illásnek a tagozat éléről való eltávolítását. Miután tehát a sibui kérdésben a maniustáknak adtak látszólag igazságot, és az ottani frakció kizárását megsemmisítették, a másik két vitás megyében a vaidisták maradtak urai a helyzetnek.

Ha Tileat kizárják, Vaida is távozik a pártból

A Tilea és Mirto ellen beadott kizárási indítványok ügyében nem határozott a végre-

hajtóbizottság, mert mindketten külföldön vannak és távollétükben meghallgatásuk nélkül nem akart dönteni a vezetőség. A Curen-tul megállapítja, hogy a Tilea-kérdés egyuttal Vaida kérdése is a nemzeti parasztpártnak. Ha Tileat kizárják a pártból, Vaida sem marad annak tagja többé. Ezért Mihalache, aki ugy Maniut, mint Vaidát szeretné megtartani a pártban, nagy nehézségek árán elfogadta azt az indítványát, hogy Tilea főként az állandó pártvezetőség ítélkezzék, amelyben Vaida hívei vannak többségben és nem a központi végrehajtóbizottság, ahol Maniuc a hangadó elemek. Ilyen körülmények között nem lehetetlen, hogy az állandó vezetőség egyszerűen megint Tileát. A hozott határozat, illetőleg az, hogy nem határozta, a Curen-tul szerint azt bizonyítja, hogy a maniustáknak nem sikerült követeléseiket keresztülvinni. Erre vall a maramuresi és timis-torontáli petíciók elvetése, ahol a vaidisták többsége főként kétséges s az új választások elrendelése Sibuiában, ahol Tilea hívei feltétlenül a többséget alkotják.

Mihalache nagy erőfeszítéseket tesz az ellentétek áthidalására

Vaida Sándor tegnap ismételen tanácsko-
zott politikai barátjaival. A megbeszélésen C. Anghelcsu volt bankormányzó, Emil Hatieganu, Voicu Nitzescu, D. R. Ioanitzescu és Man lelkész vettek részt. Vaida nyugalmra és mérsékletre intette híveit. Ugyancsak megbeszélésre ültek össze a Pallace szállóban Maniu hívei is. A helyzet ebben a pillanatban zavarosnak mondható. Mihalache úgy látja talán, hogy még nem érkezett el a ideje a párt uralomra jövetelének. Nem nyul tehát radikális eszközökhöz, hanem igyekezik még egy utolsó erőfeszítést tenni, hogy az ellentéteket áthidalja. A bucaresti lapok a legújabb eseményekkel foglalkozva felemlítik azt a rendkívül érdekes vitát, amely Mihalache, Maniu és Vaida között a pártprogram megszavazását megelőző ülésen lefolyt. Maniu kifejtette az irányított gazdaságról való felfogását és elmondta, hogy 1932 őszén, midőn másodsor lett az ország miniszterelnöke, írásba foglalta az uralkodó elé terjesztette gazdasági programját, a memorandum egyik példányát Lugojanu akkori iparügyi miniszternek adva át. Mihalache közbeszólt és kijelentette, hogy bár ő ennek a Maniu-kormányzatnak belfüggetlen volt, mísem tudott Maniu memorandumáról. Egyébként is csak azt hajlandó a párt programjába felvenni, amiről biztos, hogy meg is tudja valósítani. Az előző ülésen, amikor Vaida az állami erők kisajátítására vonatkozólag tett indítványt, ugyanezt hangsúlyozta ki Mihalache, élesen állást foglalva mindenféle demagógiával szemben.

Felelős párt vagyunk, amelynek minél többet kell megvalósítania s minél kevesebbet igérnie.

Mihalache keserű axiomája

Maniu gazdasági programjának megvitatása közben így szólt Mihalache:

— Számomra csak egy dolog marad hátra: megkérni Maniut, hogy vállalja a pénzügyi és iparügyi tarcákat és valósítsa meg gazdasági programját, Vaidát pedig megkérni, hogy vállalja a közoktatásügyi és földművelésügyi tarcákat és valósítsa meg a numerusz klauzuzt és az állami erők kisajátítását.

Vaida nem késelt a válasszal:

Ha Maniu vállalja ezt a két tarcát, akkor én mindenféle megbízást hajlandó vagyok teljesíteni.

A program megszavazása után Mihalache és Vaida nagyszabású beszédben méltatták annak jelentőségét. Mihalache egyebek között a diktatúrával is foglalkozva, a következőket mondotta:

„Ütött Mihalache órája”

Kétféle lehet: személyes, vagy osztály diktatúra. Személyes diktatúrát maj más gyakorolhatna öfelségén, az uralkodón kívül. Nem hiszem, hogy akadna valaki, aki ezt tanácsolná az uralkodónak, s maga pedig elhárította magától ezt a gondolatot. Osztálydiktatúra? A parasztság nincs erre felkészülve és nincs is szüksége a diktatúrára. Nem akar egyebet, minthogy a törvényhozói hatalmat tartsa a kezében. Más osztályoknak a parasztság elleni diktatúráját már gyakorolták s azt nem tűrhetők.

Vaida Sándor nagy feltűnést keltő beszédében jelentette ki, hogy a mai különösen nehéz körülmények között az „oláh” Mihalache van hivatva arra, hogy a pártot és az országot vezesse. Utótt Mihalache órája. Megmondottam és ismétlem, a belpolitikában most Mihalache ideje következett el.

Az angol kormány hivatalos bankettet rendezett Manolescu-Strunga tiszteletére

London, február 7. (Rador.) Az angol kormány tegnap hivatalos bankettet adott Manolescu-Strunga tiszteletére a Carlton-szállóban. A bankett végén sir Runciman kereskedelmi miniszter beszédet tartott, amelyben méltatta a román miniszter érdemeit és így fejezte be: Eljen a román király és állam. — A fogadáson jelen voltak a hivatalos körök számos képviselője és a román követség személyzete.

Manolescu-Strunga Londonból közölte a kormánnyal, hogy ugy Berlinben, mint az angol fővárosban megkezdett tárgyalásai sikerrel kecsegtetnek.

Állanak szemben, amelyek megnehezítik a vámszövetség létrejöttét. Ismerve a partikuláris érdekekkel békelt körök befolyását a három állam sorsát irányító politikuskokra, valamint túlzott optimizmussal nem tekinthetünk a prágai gazdasági értekezlet sikere elé.

A pusztá folyékony aranya

Mint megírtuk, a napokban nyitották meg fényes ünnepségek keretében a Kiruk (Mezopotámia) és Haifa között, 1500 mérföld távolságu épült csővezeték (Pipe-Line), mely a kiruki olajmezőkről Szírián és Transjordánián keresztül a haifai kikötőbe vezeti az olajat, innen pedig a világ minden részébe továbbítják azt. A petroleum vezeték felavatásának ünnepe több mint egy hétig tartott s tegnap ért véget a jeruzsálemi kormánypalotában. A főkörmányzó fogadó estélyt rendezett az angol, franciaországi, amerikai és más országokból jött vendégek tiszteletére. A fogadóestélyen többek között Lord Stanhope angol külügyi miniszter, Sir John Cadman, az Irak-petroleum Company elnöke, Sir William Gowers, Uganda volt kormányzója, stb. vettek részt.

Alábbi cikk a petroleum vezeték felavatása alkalmából rendezett ünnepekről szól, melyek egész Előzsiára kiterjedtek.

Előzsiá ünnepet ül. Egy méreteiben hatalmas mű nyert befejezést: 15.000 ember dolgozott három éven keresztül forró napokban s hideg éjszakákban, hármas felváltott csoportokban, megszaktítás nélkül még az ünnepeket sem kivéve, hogy egy 1150 mérföld hosszúságu földalatti csővezeték rakjanak le a pusztában: Kirukból, a Tigris keleti részétől, az Eufratesig, innen a Szíriában fekvő Tripoli felé és Transjordánián keresztül Haifa felé.

A feltárt föld sebei újra be vannak varrva. Telegráf póznák jelzik a varratokat. Az „operáció” tízmillió fontba került.

Kirukban szélsők lengenek és mister Cadman Londonból, az Irak-petrol Company elnöke, mint győztes ünnepeitli magát. Három nemzet tőkájével nyerte meg a csatát.

Gazhi, az iraki király Kirukban, a kiinduló állomáson megtartott első ünnepségen 95 vendéget üdvözölt: köztőlük az angol külügyminisztérium államtitkárát, a francia kamara külügyi bizottságának az elnökét, Transjordánia emirjét, Szíria és Palesztina főkörmányzóit. Üdvözölt továbbá az angol Royal Ducht Sell Comp. képviselőjét, amely az Irak-petrol Company (I. P. C.) ötmillió 800.000 font alapítékjében 21.25 százalékkal részes, az angol Anglo Persian Oil Comp. képviselőjét (31.25 százalékos részesedés), az amerikai Standard Oil Comp. (21.25 százalékos részesedés), a francia Compagnie Francaise des Petroles (21.25 százalékos részesedés) és az örmény ügynökség képviselőjét) 5 százalékos részesedés). Vendéget Kirukból Damaszkuszba, innen Tripoliba, Haifába és a transjordániai Ammanba vezeti. Repülőgépen tesszük meg az utat és semmi sem hiányzik, ami ezt a pusztai utat számunkra kellemessé és széppe teheti. Maga az iraki területen lefolyt ünnepség 40.000 fontba került.

„Nemzetközi együttműködés”. „A technika győzelme”. „A civilizáció diadala”: ezeket a szépen hangzó szövegeket hallani a díszesen terített fehér asztalán.

Asztal előtt azonban egész mást olvastunk...

Szerződéseket, amelyek szerint a most feltárt mezopotámiai mezőkben a háború előtt a német bank is részes volt 25 százalékos erejéig, a Turkish Petroleum Comp. részvényese formájában, amely társaság később az I. P. C. alapja lett.

hogy a háború alatt a bagdadi angol főtisztos olyan ügyetlenül kezdte az arab sejkeket, hogy már-már forradalom fenyegetett, míg — egy Miss Gertrud Lewthian Bell nevű nő, egy kitűnően képzett orientalista, aki az összes arab dialektusokat ismerte, újra megnyerte az arab sejkeket. Anglia számára és ezzel a mezopotámiai olajat is az angol érdekeltségnek.

hogy Sir Basil Zacharof, a „titokzatos európai”, a világháború után pótháborút ísz cenált a törökök és görögök között: a fegyverszünet után a kulisszák mögötti drótrángatók az örményeket kiszolgáltatták a törököknek és ezzel ör is igényt nyertek a mezopotámiai olajra.

hogy a „folyékony olaj”, elosztásánál angol-francia konfliktusra került a sor, míg végül a san-remói szerződésben a nagy előzsiái olajforrás brit befolyás alá került, viszont

Franciáország a nettó olajtermelés 21,25 százalékát kapja.

hogy az iraki kormány évenként 400 ezer font kártalanítást biztosított magának, amelyet máris felszerelt emeltetni.

hogy Feissal és Ibn Saúd a valóságban kártya között annak idején majmen szent háborúra került volna a sor, ha az utolsó percben Ibn Saúdot 800.000 fonttal meg nem nyugtatták volna az angolok.

hogy Bulbenkian ur, aki a XIX. század végén a bakui orosz olajmezőket Párizsban a Rothschildoknak és ezek megbízásából nyomban ezután a londoni Deterdingnek adta el, husz év múlva nagy olajspekulációt folytatott Dél-Amerikában, Angliát az Egyesült Államok ellen és Franciaországot az előbbi kettő ellen izgatta és ügyes börtömbetárolásokkal még 1931-ben a Shell részvényeket 80.000 frankról 12.000 frankra nyemta alá és ezzel régebbi barátjának, Deterding-nek óriási veszteséget okozott.

hogy végül Harding amerikai elnök, akit az amerikai petróleum-mágnások emeltek a fehérrégi mártósságra és aki ennek ellenében Mister Hughest, a Standard oil egyik direktorát az Egyesült Államok külügyminiszterévé tette meg, egy szép nepon ünnepélyesen kijelentette, hogy Mezopotámia mandátumterület, tehát itt minden államnak egyforma jogai vannak, mire nem maradt egyéb hátra, mint az, hogy a Standard Oil is bevették az I. P. C.-be 21,25 százalékos részesedéssel.

Tizenhat országban a mérnökök szabták meg az IPC olajának az útját. Nehéz munka volt. Hegyeket kellett legyőzni, vulkánikus kőzeteket, lavablikokkon keresztül gázolni a messze pusztában. Sokszor gipsz és mész az építés alapja és ezen a barátságatlan területen 116.000 tonna acélsövet kellett szállítani. Vég nélküli gördülésben volt ez a hosszú teherszállítvány, közben rendőri védelemre is van szükség a pusztai rablókkal szemben. Védekezni kell a porfelhők és a homokviharok ellen. Az amerikai és a svéd sofőrök, akik a teherautókat vezetik, gázmaszkokat hordanak. A telefon- és telegráfvezeték a vonal mentén 25.000 acélpóznát, 120.000 porcellán elszigetelést és 6000 km. cadmium sárgarézáróteret emészt fel. Az Eufrát és Tigris fölött szállítják az anyagot — e folyók alatt is keresztül-kasul megy a vezeték — és ehhez drókkötélpályát építenek. Tizenkét szivattyúállomást, munkás- és mérnök-lakásokat, a vezeték őreinek a lakásait, a társaság három repülőgépjének kikötőhelyeit kell megépíteni, kutakat fúrni, sátorlábort verni. Organizational kell az élelmiszer-szállítást, óriási arányú egészségügyi berendezést az emberáldozatok kiküldésére, hogy ne ismétlődjenek meg az újkor hasonló nagyarányú építkezéseinek, a Suez- és a Panama-csatorna építkezéseinek előfordult balesetek. És az IPC egészségügyi szolgálata nagyszerűen bevált.

Palesztina maga — tekintve a megerősödő halfai kikötő forgalmát — lényeges nyereséget a Pipe Lineből csak a helyi finomítógárak felépítése után fog felmutatni. Palesztinában is vannak olajforrások, amelyeknek kiaknázását az Angliá-Persian és a vele kapcsolatos angol társaságok ugyancsak idejekorán biztosították maguknak. Ezeknek a kiaknázására azonban belátható időn belül nem fog sor kerülni. Egyelőre elég Kirkuk-olaj érkezik a pusztán keresztül és egy hozzávetőleges számítás szerint ezek az iraki olajmezők legalább kétszáz esztendőre biztosítani fogják szükségletet, hiszen pontos vizsgálat szerint a Kirkuki olajmezők 20.000 hektáros területre terjednek, míg a legnagyobb petróleummezők a batumiak csak 15.000 hektáros területet.

Szezon utáni olcsó árakon vásárolhat most a

WEISZ FIVÉREK

szőrmeszállóban (Gólya-palota)
legmodernebb szőrméjónásokkal.

Select Mozgó

Ma!

Select Mozgó

MARTHA EGGERTH

csodáshangú művésznő legremekőbb filmje:

A bécsi csalogány

THERESE KRONES világhírű bécsi énekesnő szerelmi regénye: A többi szerepekben: TEO LINGEN és LEO SCHLEZAK.

Három beszélgetés Klausner professzorral:

Költők, regényírók és tudósok Erec Jiszraélben

Palesztina 350 ezer zsidója tízszer annyi héber könyvet vásárol, mint a világ 16 millió zsidója együtvéve

Jeruzsálem, január hó. A Scopus hegy messze kilátást nyújt nemcsak Jeruzsálem környékére, hanem le egészen a Holt-tengerre. Az amfiteátrumtól sokszor megcsodáltam ezt a képet. Ami itt az embert különös megilletődéssel tölti el, az a héber egyetem, az előadások a próféták nyelvén és a numerusz kaluzusz nélküli zsidó hallgatók, akik héber gyorsirással készítik jegyzeteiket.

Klausner professzor adja elő a héber irodalmat. Abraham Mappórol beszél. Világos, szabatos stílusban. A legkuszáltabb problémákat is egyszerűvé és érthetővé teszi könnyű magyarázata által. Előadásai néha mélyebbek, mint ahogy egyszerű előadásából az első pillanatra tűnik.

Az előadás után a tanári szobába követtem Klausner professzort és a héber irodalomról kérdeztem. Leghivatottabb reprezentánsa ő ennek a kérdésnek. Nem egy műve jelent meg az új héber irodalomról. Héber antológiáját lefordították az európai kultúrnyelvekre is.

Klausner úgy tűnik nekem a Scopus hegyén, mintha a Parnasszuson állna és kézenfogva vezetne végig a Palesztinába élő héber költők sorai előtt.

Az első kérdés, melyből kiindul a beszélgetés: milyen hatást gyakorol a palesztinai héber irodalom a külföldi zsidóságra.

Csernichowsky és Klausner

— A háború alatt — mondja Klausner — hallgatók a muzsa. A harc és a nagy építés elnyelte ennek a kis népeknek az energiáját, amely idekoncentrációra volt kényszerítve, alig valamivel több, mint Bécs, vagy Varsó városának zsidó lakossága. És mit nyújtanak amazok? Ne felejtjük el, ha itt milliók volnának, egészen más helyzet előtt állnánk.

— A gálut országaival összehasonlítva, azonban már ma is sokat nyújt a palesztinai héber irodalom a zsidóságnak. Nagy kihatása van mindannak, ami innen indul ki. A külföld idéz belőle, ami bizonyítéka annak, hogy nemcsak helyi értékű az itteni irodalmi termelés. Hiszen keresztény írók is sokat fordítanak héberből.

A palesztinai héber írók kerülnek szóba.

— Az élen most Csernichowsky áll — mondja ismét meggyőző erővel és aki Klausnert ismeri, tudja, hogy Csernichowsky olyan kedvenc költője neki, mint Erzsébet királynőnek Heine volt. Örök barátság fűzi őket egymáshoz még a heidelbergi diákevekből. Nem kevesebb, mint 14 részletes tanulmányt írt eddig Klausner Csernichowskyról. Kulisszadolgokat mesél róla.

— Alig 14 évesek voltunk, amikor Csernichowsky egy napon verset hozott az iskolába. Én voltam első kritikusa. Oroszul írta a verset. Az oroszoknak elég írójuk van — mondtam neki — írj te inkább héberül. Lásd nekünk, zsidóknak nincsen annyi írónk. Csernichowsky hallgatott. Valami a szívébe markolt. Pillanatil talán viaskodott magában. Aztán így felelt: Igazad van. És mintha eskü falkadt volna az orosz nyelv ellen. Csernichowsky soha többé nem írt oroszul, még az éhség napjaiban sem. Holott az orosz írók közül is kevesen ismerik úgy az orosz nyelvet, mint Csernichowsky. Amikor ráköszöntött az inség és orosz verseit darabonként egy rubelt ígérték a lapok — csinos összeg

volt ez abban az időben egy éhező számára — visszautasította az ajánlatot. Csak héberül írt, holott ezért senki sem fizetett.

Akkor született Csernichowsky-nak az „Ani maamin“ (Én hiszek) című verse. 40 évvel ezelőtt, amit még erdélyizerte is mindenütt szavalnak. És ez volt Klausner tudatalatti első hebraizációs missziója.

— Csernichowsky azonban többet adott nekem — folytatja. — Természetemnél fogva hajlalom volt a tudományhoz, történelemhez, filozófiához és Csernichowsky a költészet frissességével hatott reám, új horizontot tárt elém, zsidó emberi világlátásban. Így fedeztem fel, hogy a filozófia és a költészet ugyanazon forrásból buzognak. Általa értettem meg közelebbről a természetet, a szerelmet és a nőt. Világomba új hatalom, a képelet lépett, mely előfeltétele a történelemírásnak, ahol a költői intuíció foglalja el az első helyet a tudományos anyag feldolgozása után.

Aztán Haméirre, a kvuca regényírójára és Madách héber fordítójára kerül sor. Simonovits, Fichmann, Barasch ugyancsak az első beérkezettek közé tartoznak. „Uri Zwi Grinberg erős forradalmár-szellem, Lamdan, — aki a „Maszadá“-val kellett először feltűnést — a chalucit nagy dalnok.

A költőnők

Külön, érdekes fejezetét képezik Palesztina irodalmának a költőnők. A nők nem tauntak héberül a chéderben, ők kiestek ebből a tudományból, mégis kiváló forgató a tollnak ezen a nyelven. Rachel, a daganjai kvuca költője, fáradt, beteg tüdejével Tiberiás ozondu levegőjét szívja magába és erről zengi legszebb költeményeit. A mosóteknő mellett születtek meg csodálatos versei. És Eliseva, aki Tel-Avivban él, valóban nem mindennapi jelenség. A Volga mellől jött, keresztényektől a zsidók táborába. Áttért. Ma jó zsidónő. Zsidóhoz ment férjhez s ma az ország egyik nagy írója. Anda Pinkerfeld is tehetséges reprezentánsa a palesztinai költészetnek. Lengyelországból származik, asszimiláns szülöktől. Bat Mirjam „Méráchók“ (A Messzeségből) című kötetével aratta sikereit. A költőnek sorát Eszer Rav zárja be, akinek nevével a palesztinai folyóiratokban gyakran találkozunk.

A regényirodalom élén Agnon áll, aki a chaszid zsidóság krónikása, Bisztrickoy adta az első kvuca-regényt az olvasó kezébe. Burla a szefárd és a keleti zsidók életét rajzolja meg. Ide tartozik még Smilansky, aki már a háború előtt kiforrott héber író volt, Kabak, aki az orosz zsidó-

ság forradalmi harcát írja meg és Kimchi. Legújabbak: Ever Hadani a kolóniák és falvak ismerője, Szvucaak az ukrainai élet és Baraszer a galíciai élet regényírója.

— A fiatal, kezdő tehetségeknek egész soráról beszélhetnék még — mondja befejezésül — akik közül nem lehet tudni még, melyik alkot maradandó értéket.

— Milyen példányszámot érnek el irodalmi könyvek Palesztinában és mennyire tehető a héber olvasó közönség száma az országban.

— Általában kétezer példányban jelenik meg egy könyv, de a rengeteg népkönyvtár útján, amit a legkisebb kolónián is megtalálunk, sokkal többen olvassák a könyveket. A 350 ezer lélek Palesztinában tízszer annyi héber könyvet vásárol, mint a világ 16 millió zsidója együtvéve. Itt 50—60 ezer ember olvas állandóan héberül. Az orthodoxia nem olvas szépirodalmat és sajnos a német, jiddis és orosz könyv is jócskán fogy. Éppen a vásárlóképes olvasó szerzi be idegen nyelven a könyveket.

És amikor művészeinkre kerül a sor, nem minden rosszallás nélkül állapítja meg:

— Palesztina annyi muzsikust kap külföldről, hogy az év minden napjára jut egy. Ezek pénzt visznek ki az országból. Ha nincs pénz héber literatúrára, miért van idegen művészekre? — S mintha enyhíteni akarná szavait, hozzátéveszi: az igazat tárom fel, nemcsak a szépet.

Az egyetem

Néhány kérdés még az egyetemről, a tán az elmaradhatatlan politikára kerül a sor.

— Több, mint 70 tudós, professzor, docens, asszisztens, instruktor dolgozik az egyetemen, mely számtalan tudományos munkát jelentett már meg. Egyetemi tanáraink munkájának gyümölcsei ezek. Dr. Adler tanárt a malária és a mezei parazitákról írt műve után London hívta meg tudományos előadásra. Új szint hoztak az egyetemre németországi tanáraink. Több mint tizenkét menekült tanár lépett az egyetem kötelékébe. Ezek a professzorok nagy részben nem hoztak magukkal nemzeti szellemet s így hatásuk előnyös és hátrányos is. Az orvosi fakultás alapkövét rakta le a napokban az egyetem. Most épül a klinika, főként amerikai támogatással, a Scopus hegyen.

Klausner és a revizionisták

Igaz-e, hogy ön a Hajjardén című revizionista lap szellemi irányítója? — kérdelem rátérve a politikára.

— Revizionista vagyok. Azért tartozom hozzájuk, mert a zsidó államhoz való ragaszkodásukat nyíltan vallják.

Ettől eltekintve nem vagyok a Hajjardén szerkesztője, csak a szerkesztőtanács egyik tagja. Ha nem egységesek valamely dologban, hozzám fordulnak tanácsért. Ez a szerepem. Hiszen idom se volna reá, egy filozófia és egy irodalmi művem jelenik meg rövidesen.

Majd hirtelen fordulattal az ország jövőjéről kezd beszélni és arca gondterhessé válik:

— Luzatto, Abarbanel olaszok voltak, Disraelinek, Rathenaunak csak véletlen születés volt a zsidósága, Heine, Einstein és száz meg száz magosan szárnyaló saunk idegen táborba repült. És ezt a hatalmas művet, Erec Jiszraél felépítését nekünk, kis embereknek kell elvégeznünk.

Öhlbaum Etus

Egy rádióújságban megjelent cikkért megölte a barátját

Bucuresti, február 7. A Calea Victoriei 170 számú ház padlásán egy asztalomunk egy zsákban feldarabolt holttestet talált. A hatóságok a zsák tulajdonosának vallomásának alapján megállapították, hogy az áldozat neve Nedelcu Negrea, akit Negreanu és Epurás nevelten ismertek, cipész és gyilkosa Marin Paunescu ugyancsak cipész, aki a str. Anghel 50 szám alatt lakik. Paunescu bevallotta tettét és

előadta, hogy egy rádióújságban megjelent cikk miatt veszett össze kollégájával, összeverekedtek és a harc hevében megölte társát. Ezután a holttestet feldarabolta és a Calea Victoriein levő ház padlására csempészte. A gyilkosság a gyilkos munkaadójának Zoltánnak műhelyében történt. A hatóságok már megejtették a gyilkossal a bünteselekmény rekonstrukcióját is.

„So

Hitler bosszút esküd nagyobb, mint Hinden volt, legalább oly nagy, így mint egyszerűn hette a harcot a birodás. És mert ebben az ten a másikat követi, dott örök melódiai szá Hitler felhívása párttal Lasalle utáni, szabab

„Aki közöltelek áté letéért és szabadságá jelentőségét, meg fog voltam hajlandó ebbe lépni. Papen ur igaz végén talán a nemze fogja halálra ítéltet fel csak az ön véres Papen ur! Nemzeti s héréjának igazán nem feltámadás ereje épó fog veini ennek a re bizonyos, hogy a mar sére irányuló kísérlete juk sőpörni!”

S amikor ezeken a r gyilkost itélnék halálra nistát a szó szoros érte Hitler ezt táviratozza n veletek vagyok. Köt egy kormány ellen, am ges volt!”

Készen áll a

1932 őszén Hitler a o

ninggel való hetekig ta rán igyekszik magát E ben megerősíteni, miköz tartja a kontaktust.

nem-e volna jó az elnök és többségének határoz elnökségről. Ez alkotmá volt. A centrum végül burggal szembeni tis meg ezeket a tárg az utód iránti félelemb lehetett. A minden oldal

tora: Schleicher által i még szorosabba fűzte burg fiával és könnyen hogy megkapja a biro latásáról szóló keltezés híres „vörös mappát”, nem egyszer szabadító szorult helyzetükből. A egyetlen parlamentje együtt mandátumának újabb Reichstagot felos szem állott.

A szélsőj elhatározó buktatásá

Szeptemberben 230 ne nul be a Reichstagba é közülük valót: Göringer rodalmi gyűlés elnökévé lenségeivel, a kommu azonnal elhatározta a buktatását, a szélső job radikálisok együttes szép is egy ilyen tör

Meg lehet vele buktatni fordulnak néha házassa mantikusabbak, mint e land. Vajjon előveszi-e mappát”, hogy a Reich előzze meg kormányána ren klubban járatos az inkább egy olyan férfi szokásaival a kancellár tában. Így történt az, felejtette a mappát. M lett volna olvasnia a rendeletet, sajnos, ninc

aki eddig inkább repül menter, szintén zavarba hirtelen, mi a teendője létáns a másik javára tését teszi lehetővé.

Hitler, aki nem képv nök palotájában várja

EMIL LUDWIG:

HINDENBURG UTJA A CSASZARTÓL HITLERIG

XIV.

„Soha Hitlerre nem biznám Németország kormányát“

Papen bukása. „Ich hatt'einen Kameraden...“

Hitler bosszút esküdött. Hadserege volt, nagyobb, mint Hindenburgnak, tekintélye volt, legalább oly nagy, mint ellenfelének... így mint egyszerű magánember is felvehette a harcot a birodalom elnökével szemben. És mert ebben az évben egyik választás a másikat követi, örökös alkalom adódott örök melódiai számára.

Hitler felhívása pártjához: (A stílus ezután tal Lasalle utáni, szabadon): „Aki közöletet átérzi a nemzet becsületéért és szabadságáért folytatott harc jelentőségét, meg fogja érteni, miért nem voltam hajlandó ebbe a kormányba belépni. Papen ur igazságszolgáltatása a végén talán a nemzeti szocialisták ezreit fogja halálra ítélni! Most ismerem fel csak az Ön véres objektivitását, von Papen ur! Nemzeti szabadságharcosok hóhérijának igazán nem állok be. A nemzeti feltámadás ereje époly biztosan véget fog vetni ennek a rendszernek, amilyen bizonyos, hogy a marxizmust a megmetszésre irányuló kísérletek ellenére is el fogjuk söpörni!“

S amikor ezeken a napokon pártjából öt gyilkost ítélnék halálra, akik egy kommunizmusát a szó szoros értelmében izere tépték. Hitler ezt táviratozta nekik: „Barátaim, én veletek vagyok. Kötelességünk harcolni egy kormány ellen, amely alatt ez lehetséges volt!“

Készen áll a „vörös mappa“

1932 őszén Hitler a centrummal, sőt Brüninggel való hetekig tartó tárgyalások során igyekezik magát Hindenburggal szemben megerősíteni, miközben Schlecherrrel tartja a kontaktust. Felvetették, hogy nem-e volna jó az elnököt a birodalmi gyűlés többségének határozatával letenni az elnökségről. Ez alkotmányjogi lehetőség volt. A centrum végül is nem a Hindenburggal szembeni tiszteletből szakította meg ezeket a tárgyalásokat, hanem az utód iránti félelemből, aki csak Hitler lehetett. A minden oldalról, újabbban protektor: Schleicher által is támadott Papen még szorosabba fűzte kapcsolatait Hindenburg fiával és könnyen keresztül vitte, hogy megkapja a birodalmi gyűlés feloszlataáról szóló kezdetes nélküli rendeletet, a híres „vörös mappát“, amellyel Vilmos is nem egyszer szabadította ki kancellárjait szorult helyzetükből. A német köztársaság egyetlen parlamentje sem maradhatott együtt mandátumának lejártáig s a legújabb Reichstagot feloszlató rendelet is készült.

A szélsőjobb és szélsőbal elhatározása Papen megbuktatását

Szeptemberben 230 nemzeti szocialista vonta be a Reichstagba és törvényesen egy közölkés vált: Göringet választja meg a birodalmi gyűlés elnökévé. Göring halálos elkövetésével, a kommunistákkal karöltve szembe elhatározta a Papen-kormány megbuktatását, a szélső jobb és szélső baloldali radikálisok együttes szavazatával. Mily szép is egy ilyen törvényes alkotmány! Még lehet vele buktatni egy kormányt. Előfordulnak néha házasságok, amelyek romantikusabbak, mint egy törvénytelen kaland. Vajjon előveszi-e Papen a „vörös mappát“, hogy a Reichstag feloszlataival előzze meg kormányának bukását? A Herren klubban járatos az urlovas, ez azonban inkább egy olyan férfi-klub felé, amelynek szokásaival a kancellár nincs teljesen tisztában. Így történt az, hogy Papen otthon felejtette a mappát. Most, amikor fel kellett volna olvasnia a feloszlatairól szóló rendeletet, sajnos, nincs kéznél. De Göring, aki eddig inkább repülő volt, mint tudja menter, szintén zavarban van, nem tudja hirtelen, mi a teendője s így az egyik díllettás a másik javára az ülés felfüggesztését teszi lehetővé.

Hitler, aki nem képviselő, a birodalmi elnök palotájában várja barátjait, akik hoz-

zá sietnek — bizonyára nem a földalatti folyosókon — hogy utasítást kérjenek tőle. Ugyanakkor Papen autóval rohan a kancellári hivatalba, hogy a megfélemlítő helyre elzár mappát elhozza. Amikor az ülés újból való megnyitása után szót kér, hogy felolvassa a Reichstag előtt a feloszlató rendeletet, Göring süketnek teszi magát, kijelenti, hogy a birodalmi gyűlés éppen szavazás közben van és a szegény lovag nem tehet egyebet, mint hogy a dokumentumot az elnök elé helyezi és a kormány tagjaival együtt elhagyja a termet. Göring azonban megbuktatja a kormányt egy olyan birodalmi gyűlés szavazataival, amely a valóságban már fel volt oldolva.

Ilyen báb-játékokban alázta meg a népképviselet alapelveit. A jelenet, az otthon felejtett vörös mappával és a zavarba kerülő elnökkel, mélyen szimbolizálja, hogy már csak üres formások domináltak ott, és a valóságban már kézigránátokban és revolverekben gondolkozott mindenki.

Hitler pártja lemorzsolódik

Hitler hatalma is megkopott ezekben a hónapokban. Egy ideig vár, vár a közönség vajjon a híres sztárnak sikerül-e a híres halálugrás: egyre magasabbra hág, már fent van, na most! Ha azonban a vég-só effektus kimarad, úgy a hálátlan nézők elodolagok, vagy más művészt mennek csodálni. 1932 novemberétől kezdve kezdtek a németek továbbballagni. Az új választások, amelyeket az előző feloszlítás tett szükségessé, Hitler szavazatainak váratlan letérsését hozták. Tizennégymillió helyett csak 11 millió 70 ezer szavazatot kapott és 230 képviselő helyett 197-let volt be a Reichstagba, míg a kommunisták ezuttal elérték a százat. A legközelebbi hetekben a tartó-

Megindul a hajszja a vén marsall kegyeiért

Hol voltak most Hitler büszke nyári hangulatai? Furcsa kerülő utakon igyekezik most a Führer ismét közeledést keresni Hindenburghoz, memorandumot terjeszt eléje, amelyben egy német szabadságharcról beszél, Hindenburg parancsnoksága alatt és új tervekkel jön elő a keletporoszországi javak tartozásainak rendezésére vonatkozólag. A palota bonyolult intrikák minden-napos színhelye lett. Meissner és Schleicher, Oszkár Hindenburg és Papen, Hitler követői és a neudecki junkerek, papok és tábornokok suhantak tova a rokokó-termek parkettjén, akár egy ódivatu intrikus darabban. Valamennyien észrevették, hogy a marsall már nem kormányoz többé s valamennyien igyekeztek az öreg úrtól kicsalni a papírosat, amellyel „legálisan“ lehetett volna kormányozni. Valamennyien a vén marsall bizalmatlan pillantásait keresték, aki a sokoldalú befolyás és hírek valódiságát nem tudta többé ellenőrizni.

A rothadásnak ebben az atmoszférájában sikerült Schleichernek Papent megbuktatni. Mindenesetre Papen közreműködésével, aki úgy tervezte, hogy rövid idő után visszakerülhet.

Kavarják a weimari alkotmányt

Amint az állandó válság novemberben Papen átmeneti visszalépése folytán kiélesedett, Hindenburgnak másodszer is meg kellett hallgatni az új népröbust, mert még mindig mögötte állott a legerősebb párt és senki ne mondja azt, hogy a palota házi oltárán nem az alkotmány biblíája nyugszik. Ismét valamennyien a weimari alkotmány után nyultak, mint valami szent írás után, mindvégig a maga módja szerint próbálta ezt a könyvet lefordítani. A nyáron Hindenburg az erős Hitlerrel állni hagyta, most a legyöngült vezért helyell kintáta meg, egy ideig négy szemközt tárgyalt vele, nyugodtan meghallgatta s végül is megbizta, hogy az alkotmány alapján parlamentaris kormányt hozzon létre, amely parlamenti többségre támaszkodna. Az ajánlat ravasz volt, kivitelezhetetlen s ez-

mányi választásokon folytatódott a krach, néhol a szavazatok felét is elvesztették a náciok. Az új hadvezér nem volt tehát legyőzhető. Az ország elámulva nézett körül. A konkurencia: Hugenberg nemzeti pártja felfokozta szavazatait, a Herren klub fellélegzett.

„Ha pártom szétesik főbe-lövöm magam“

A visszaesés oka a pénzühiány volt. Hitler a tömegéknél mindent a szem és a fül, csak keveset a szív és semmit sem a fej utján ért el. Széledni kezdtek a tömegek, miheyst a zenekarok és felvonulások, a zászlók és tüzlők, a fényszórók és szavalo kórusok kimaradtak. Göbbels dr napója szeptembertől januárig a pénztár vigasztalan helyzete fölött siránkozik. „Pénzügyi gondok miatt lehetetlenné vált a propaganda“ — írja. Decemberben „kétségbeesztő“ helyzetéről, szomorú karácsonyról ír és az elkomorodott Führerrel ezt mondatja: — Ha a párt szétesne, úgy én három perc alatt pisztolyommal mindennek véget vetek.

Hitler pozícióját barátjának Gregor Strassernek leszakadása is fenyegette. Strasser Schleicherrel készült egyezséget kötni és ennek következtében, bár nem volt pártvezér, audiencián jelenhetett meg Hindenburgnál. Schleicher, akinek álma még mindig a Reichstag plusz a munkások volt, a tisztafejú Strasserral szívesebben tárgyalt, mint Hitlerrel, tartotta a kontaktust a szakszervezetek vezetőjével, remélte, hogy a két szocialista szárnyat közös nevezőre tudja hozni és Strasser révén Hitler pártjának egy tekintélyes részét leszakítja. Divide et impera!

Értette meg Hindenburg. Hitler írásban formulázta meg kérdéseit a pártvezérekhez, majd hosszu memorandumban indokolta meg, miért volt kivétel a megbízás, amelyet kapott. Hitler azt támascolta, hogy nevezék ki autoritativ módon kancellárnak, mint megelőzően Papent.

„Ön tudja, — válaszolta Hindenburg írásban — hogy én egy elnöki kormány gondolatát képviselem, nem pedig egy pártkormányt. Ön azt mondotta, hogy hozzájárulását csak olyan kormányhoz adja, amelynek élén ön, a pártvezér állana. Ha én ebbe beleegyek, csak azzal a feltétellel teszem, ha egy ilyen kabinet a birodalmi gyűlés többségére támaszkodik.“

A levél végén pedig bemattolja Hitlert. „A birodalmi elnök urnak tartania kell attól, hogy egy ilyen kormány párt-diktatúrához vezetne, rendkívüli módon kiélesítendő a német népen belüli ellentéteket, amelyeknek előidézéséért az elnök esküje és lelkiismerete előtt nem vállalhatja a felelősséget.“

Ily halk és udvarias hangon folyt a birakozás a junkerek és a nép, a marsall palotájá és a népek színlodája között, míg az uccákon ismét tüntető tömegek vonultak fel, amelyekre Hitler beszédművésze erőteljesebben hatott, mint a palota jezsuitizmusa.

A kettős párvialdából a harmadik kerül ki győztesként

Pillanatnyilag az urlovas és a népvézér udvarias párbajából egy harmadik került ki győztesként, természetesen egy tábornok. Papen-kormányát Schleicher oly ügyesen biztosította magának a „kulcs-pozíciókat“, hogy a Reichswehr és a rendőrség, az ipar, sőt a mezőgazdaság egy része is őt támogatta az elnökkel. Nem szívesen és csak szabadságolás-szeriencsi bocsátotta el az öreg ur az ő legszimpatikusabb kancell-

lárját s dedikált fényképet adott át neki a következő felirattal: „Ich hatt' einen Kameraden!“ Soha senkinek ilyen ajánlást nem adott még Hindenburg.

Schleicher egy kissé megijesztette, hogy a több éves regisztrári tevékenység után saját magának kellett fellépnie. A rosszul hangolt Hindenburg valóságilag kényszerítette arra, hogy ebben a szükséghelyzetben a kancellárt játssza, bizonyos mértékig bosszúból, mert Schleicher intrikáinak rovására írta Papentől való átmeneti elszakadását. „Most már azután németül kell beszélni a német néppel. Legyen egy tábornok a birodalmi kancellár!“ Majd kissé fájdamasan hozzátette: „Nem hagyják meg nekem az én Papenemet“.

Amikor Schleicher az utolsó pillanatban azt az ellenvetést tette, hogy a külföldet meg fogja ijeszteni egy tábornok a kancellári székben, az öreg ur haragos lett és ezt mondta:

— En magam is tábornok vagyok és mégis tisztel az egész világ.

Miért kellett Hindenburgnak Schleicher?

Az egyre zavarosabbá váló helyzetben Hindenburg nyilván azért is kívánt egy tábornokra támaszkodni, mert egy másik kintúrtól folytat tárgyalások a kulisszák mögött: II. Vilmos visszatéréséről. Az egyik terv szerint a nyugati határ közelében a Reichswehr fogadja és vezeti ünnepegyesen Berlinbe az excészárt, a másik terv szerint egy holland fürdő kikötőjéből német cirkáló hozta volna haza és így a flotta vitte volna keresztül a restaurációt, amely állítólag letette a trónról. A trónörökös és Schleicher tábornok megbeszélései általános nyugtalanságot idéztek elő, nem mintha nem akarták volna ismét a Hohenzollerneket, hanem mert egyik lojalis párt sem akarta ezt a diadalt a másiknak átengedni. Papen és a junkerek egy része már évek óta erről beszélnek. A sigrin-geni Beuron kolostorban mintegy ötven meghívott hallgató előtt 1933 júliusában Papen kijelentette állítólag, hogy maga Hitler is haza akarja hozni a Hohenzollerneket. A Herren klub egy másik terve szerint a Kronprinz lett volna a kancellár és Hitler Poroszország elnöke. Végül az előző koronatanács mintájára elnökségi tanácsot akartak létesíteni, amely azonban nem szavaz, hanem az elnöknek engedi át a döntés jogát. Ilyen fejlettség uralkodott a német vezetők és pártok között 1932 végén. Így talán könnyebben érthetővé válik, hogy végül is magántermészetű körülmények vitték egy pánikszerű hangulatban dűlőre a doigt.

Schleicher folytatta az alkotmánnyal való játékot, a birodalmi gyűlés feloszlataival fenyegette meg Hitlert, ami ennek dekadenciáját tekintve, veszélyesnek látszott, de amit maga Schleicher is el akart kerülni, a szélsőbaloldal felerősödésétől való félelmében. Mialatt a pártokat rendreutasította és úgy lát-szott, mintha visszatérne a parlamenthez, a pártok Hindenburg minden önkényes lépésénél az alkotmányt dörgölték a kancellár orra alá. Amint a Reichstagot ismét megnyitóták, a koronák: Litzmann tábornok, Hindenburg kortársá és nemzeti szocialista, az elnökkel való leszámolásra használta fel a maga negyedóráját.

Hitler bosszuja

— Nem akarják a mi Führerünknek a hatalmat átengedni és ezért teljesíthetetlen feltételek elé állítják. Ugyanaz a birodalmi elnök, aki egy Müller, Brüning és Papennel szemben teljes bizalommal viseltetik, megtagadja ezt egy embertől, akiben milliók a legnagyobbat és legjobbat látják, akivel csak Németország rendelkezik. Szálljon a történelem átka Hindenburgra, aki kétségbeesésbe löti a német népet és prédálul dobja oda a boldvizmusnak, bár a megmentő készen állott.

Igy vett Hitler bosszút Hindenburgon a nyilvánosság előtt való megkecsegtetéséiért. Schleicher, az új kancellár, még mindig a „katonák és szakszervezetek“ kormányáról álmodott a Herren klub vezetése mellett, folytatta tárgyalásait a baloldallal, Gregor Strassernek felajánlotta a porosz miniszterelnökséget és mindent igyekezett az öregur előtt hihetővé tenni, bejósolva a nemzeti szocialista párt és az SA összeomlását. Strasser egy újabb elnöki audienciáján hallotta Hindenburg szíjjából a kijelentést, hogy „soha Hitlerre nem biznám Németország kormányát“. Erről jelentést tett a Führernek. A sebezhető és elkényeztetett Hitler dűbe csak fokozódott, míg végül is Strasser engedelmessékedett vezérének, szakított Schleicherrel, lemondott a pártban viselt tisztségéről és ismét elfoglalta vegyes állását egy németországi gyárban.

Politikai karrier, amelyet egy tangó indított el

Beszélgés Ernest Enével, a „parasztállam” egyik teoretikusával. „Az irányított gazdaság XI-ik Lajossal és az angol imperializmussal kezdődött”. Miért nem alkotott Romániában a liberálizmus?

Bucuresti, február 7. (Az Uj Kelet tud.) Ernest Ene, a nemzeti parasztpárti ifjabb generáció legtehetségesebb politikusainak egyike. Negyvenöt éves ember, aki már három évvel ezelőtt az államtitkárság vette. Közgazdász, a legképzettebbek és legtehetősebbek közül való. Most Madgearu mellett a nemzeti parasztpárt egyik titkára. A főtitkár mellett ő és Mazilu, a Lupu párt volt főtitkára működik és nagy áttekintéssel ugyszólván ő irányítja ennek a rendkívül elágazó pártszervezetnek az ügyeit. Általában: titkárember. Volt szerkesztőségi titkár, mint újságíró; volt párttitkár és volt államtitkár. A szervezés a feladata és ebben mindig jeleskedett.

Egy tangó, mint politikai fordulat

Amikor a Párizsban szerzett államtudományi doktorátussal hazajött, még a Viitorulnak volt munkatársa. Szimbólikus versével került a bohémvilágba és talán folytatta volna is ezen az uton, ha nem a Viitorulhoz kerül, ahol Bratianu Vintila és a szimbólikus között összeütközés történt. A háborúelőtti években történt, hogy Ernest Ene az egyik párizsi éjszakai mutatón helyen megismerkedett a tangóval, amely akkor, argentinai érzelmességével, meghódította a francia fővárost. Ene szimbólikus, színes novellisztikus riportot írt a tangóról a Viitorulnak és szerkesztője, Ion Minulescu, azóta befutott író, első oldalon hozta le. Másnap reggel Bratianu Vintila felszisszent. A liberálisok lapjában, a konzervativizmus és a tradíció hivatalosában a Viitorulban jelenhetett meg egy ilyen „Tangó”? A halkszavú diktátor Ion Minulescut megbírságotlta. Ernest Ene pedig törölte a munkatársak sorából.

Első találkozás a gyakorlati politikával

Ez a tangó vitte át Ernest Ene az elmentáborba. A háboru után lépett a politikai porondra. Roman megyében Manolescu Strunga kerületében lépett fel képviselőjelöltnek. A politikai életéről elég meglegőek voltak az első benyomásai. A falvakon váratlanul fantasztikus járványok léptek fel, hogy egész kerületeket kellett a külvilágtól elzárni. Boghicea községben egy rákos megbetegedésben szenvedő telefontpózná kidőlt és elzárta az utat Mihailache és Ernest Ene előtt. A beteg pőznát egy paraszt őrizte, aki mikor az autó megállt, jelt adott és erre az utszéléről borbantak a liberális kortések és a többi és a többi...

Végül mégis sikerült. 1931-ben a Dreptatea folytatásának tanulmánya jelent meg a parasztállamról, melyet később könyvben is kiadott. A könyvnek nagy sikere volt és azóta Ernest Ene egyike a legnépszerűbb doktrinereknek a pártban. Ernest Ene demokrata politikus és ő is azt a sajátos árnyalatot képviseli a pártban, mely radikális szociálpolitikával a parasztállamot akarja megteremteni Romániában. Kétségtelenül az az egyéniség, akinek nagy jövője van a pártban, amelynek rövidesen vezetőpolitikusi között fogják emlegetni.

Az alábbi nyilatkozatában az irányított gazdaságról beszél Ene:

Nem azért vagyik híve az irányított gazdaságnak, mert ma divatos eszmék felszínre hozták. Szerintem a gazdasági élet a legliberálisabb órában is irányítva volt. XI. Lajosnak a selyemipar szabályozására vonatkozó törvénye már hasonló törekvésekre utal és Angliának a felvevőpiacok megszerzéséért folytatott háborút is az államhatalom által irányított gazdasági élet jegyében történtek. Ma azonban a kérdés annyiban módosult, hogy azt a kis réteget kell munkájában irányítani, mely a maga számára és gyakran szociális és nemzeti kötelességtudás nélkül használja ki a maga javára a nagytömegeket. Romániában a liberális tőkegazdálkodás egyáltalában nem produkálta azt, ami a tömegek számára kielégítő lett volna, növelte a tőkét,

nem termékenyített meg munkájával nagy területeket, nem terjedt ki gyarmatpolitikára, stb. Romániában nem hogy ezek az alkotások nincsenek meg, de még komoly hitelszervezete sem épült ki, sőt még az a kereskedő- és hitelélet irányító társadalmi osztály sem teremtődött meg, mely megfizetné a társadalomban elfoglalt előnyös helyzetét.

Az iparban valamivel kedvezőbb a helyzet, itt már nagyobb arányban bontakozott ki a liberálizmus teljesítőképessége, de az iparvállalatok a tömegek kihasználása után nem alkalmazkodnak ezeknek a tömegeknek a szükségletéhez. Olyan rendszert kell tehát megteremteni, amelyben a termelés és a fogyasztás szervesen függ össze, ahol az ipari termék hozzáférhetővé

Február 24-én dönt a palesztinai munkásság a londoni cionista békeegyezmény ügyében

Jeruzsálem, február 7. A Hisztadrut Havodín, a palesztinai munkásszervezethez tartozó munkáscsoportok február 24-én általános szavazás útján fognak dönteni abban a kérdésben, hogy ratifikálják-e a londoni egyezményt, mely David ben Gurion a munkáspárt vezére s Vladimir Jabotinsky a revizionista unio elnöke között jött létre a cionista pártok egymásközötti politikai

40 ÉV OTA
Dr. GRÜNWALD SANATORIUMA
Sebészeti, nőgyógyászati és szülészeti osztályokkal, mérsekeit és általány árákon.
Legmodernebbül berendezett Röntgen- és vegyi laboratóriumok.
Belgyógyász-diagnosztikai és diétás osztály. Szabad orvosválasztás. — Klinikai osztály napi 8 pengő.
Rádium-kezelés
Budapest, Vilma Királyné-ut 11-15. Telefon J. 462-59.

válí a mezőgazda számára. Romániából parasztállam lesz, amelyben minden ipari tevékenység a parasztság számára kell, hogy gyümölcsözők. Az irányított gazdaság emellett nem mond ellent a demokráciának. A demokrácia nem azt jelenti, hogy ehhez mindenki anarchisztikusan termelhet. A demokrácia uralma teremthet olyan erőszeku uralmat, mely a programot maradék nélkül megoldhatja. A parasztállam megoldása felé csakis a parasztdemokrácián keresztül vezethet az ut...

ládnek a halott puloverjét és cipőjét, amelyek teljesen össze voltak szaggatva, annak ellenére, hogy a szülők csak néhány nappal azelőtt vették őket. A család ügyvédje a ruhaneműket is bünyjelként hozzászátoltatta az ügy aktáihoz.

Ezerkétszáz kommunisztát tartóztattak le Párizsban az elmúlt éjszaka

Rojalisták tüntettek Flandin miniszterelnök ellen. — Súlyosabb incidensek nélkül zajlott le a tegnapi nap

Párizs, február 7. Kommunisták a Concorde-téren a városok szobrait miniummal vörösrre festették. Egy tetteat letartóztattak. A szobrokat még nem sikerült teljesen lemosni a festéktől. Az egész napon át erős karhatalom állott készenlétben a Concorde-téren, az Invalidusok dómja körül s a Szajna-part több pontján. A Champs Elyseén és a Concorde-téren két elszigetelt csoportosulási kísérlettel eltekintve, a nap nyugodtan telt el. A két próbálkozást az erős karhatalom gyorsan likvidálta. A Notre Dame székesegyházban tartott gyásztűnepségen kiráypárti fiatalember Flandin közelébe férközött s hangosan szidalmazni kezdte a miniszterelnököt: „Semmi keresnivalója nincs itten, Ön is a gyilkosok közé tartozik.” A fiatalembert letartóztatták. Amikor Flandin távozott, a rojalisták a székesegyház előtt tüntettek ellene, de azután szétszavarták őket.

Párizs, február 7. Az éjszaka folyamán kommunisták több helyütt fegyveresen szembeszállottak a karhatalommal s lövöldözések is voltak. Hajnalig 1200 letartóztatás történt. A legtöbb letartóztatott löfegyvert és kőolajba mártott rongyokat találtak.

Párizs, február 7. Laval influenzával ágyban fekvő beteg. Néhány napot ágyban marad.

A lettországi zsidóság gazdasági rétegeződése

Riga, február 7. Az ORT szervezet, mely a zsidó ipar és mezőgazdasági fejlesztését szolgálja, ankétot rendezett a lettországi zsidók körében azoknak foglalkozás szerinti rétegeződéséről. Az ankét eredményei az alábbi adatokban jutnak kifejezésre:

Lettországbn 96.000 zsidó él, akik az ország összlakosságának 5 százalékát képezik. A mezőgazdaságban a zsidók 0.09 százalékával vannak képviselve, vagyis 881 zsidó család él földművelésből. Ezek közül 359 földműveléssel és baromfitenyésztéssel, a többi külvárosi kertgazdasággal foglalkozik.

Az iparban és kézművességben 26.105 zsidó (27 százalék) dolgozik, ebből 3406 szabó, 1919 divatárúkesztő, 483 szűcs, a többi egyéb mesterséget üz.

Az építőiparban 608 zsidó működik, 237 asztalos és kőműves, 145 üveges, 106 elektrotechnikus. A szállítóipar 2689 zsidót foglalkoztat.

A lettországi zsidók főfoglalkozása a kereskedelem. Összesen 46.070 zsidó üzletlataj donos és kereskedelmi alkalmazott van az országban. A szabadfoglalkozásokban a zsidók harmadik helyen állnak 13.11 százalékkal. A zsidó szabadfoglalkozásuk száma 8719.

A Bné Jiszráél, kedden, február 12-én este 9 órakor rendes gyűlést tart a Neolog iskola nagytermében. Előadást tart Kaszner Rezső: „A romániai zsidóság politikai helyzetéről”. Vendégeket szvesen lát a Vezetőség.

Utésektől származó sérüléseket állapított meg az orvosi vizsgálat a gyanus körülmények között elhunyt Minszky ifjumunkás holttestén

Még mindig nem derült világosság az oradeai rendőrségi tragédia hátterére

Oradea, február 7. (Az Uj Kelet tud.) Ismeretes, hogy néhány nappal ezelőtt az oradeai rendőrségen gyanus körülmények között meghalt Minszky Lajos kommunista propagandáért letartóztatott 19 éves ifjumunkás. Minszky titokzatos halála ügyében az ügyészség nyomozást vezetett be, miután nem látszott valószínűnek az első orvosi vizsgálat megállapítása, hogy az ifjumunkás tüdőgyulladásban halt volna meg vagy szívrohamok okozták volna halálát.

A Minszky család kérelmére újabb orvosi vizsgálatnak vették alá az ifjumunkás holttestét és a boncolás során megállapították, hogy

a fju veséje teljesen szét van zúzva

és a holttesten számos ütéstől származó sérülés tapasztalható

főleg a lábak alsórészen, a boka körül és a talpain.

A halál okául, azonban a második orvosi vizsgálat is tüdőgyulladást állapított meg. Az ügy kivizsgálásával Fersigan vizsgálóbíró biztá meg, aki kihallgatta a oradeai sziguranca közegeket, akiknek vallomásait azonban egyelőre titokban tartják.

A Minszky család, ügyvédje utján kérte a halott fiu fogolytársainak kihallgatását, akiket időközben a cluji hadbírószágra szállítottak. Ezek valószínűleg pontosan ismeretelni tudnák a történeteket.

Tegnap újabb fordulat állott be az ügyben. A rendőrség eljuttatta a Minszky csa-

קרנ קימת לישראל
A Keren Kayemet Imizsebpersely-versenye
Kezdődik 1935 február 3-án. Befejeződik 1935 március 3-án.
A verseny győztesei
ingyenes tur-retur hajójegy
kaphnak a tavaszi ereci Makkabidara.
Helycsoporttagok, Wizo-hügyek, ifjusági szervezetek tagjai! Vegyetek részt a versenyen, az eredményt a kontingensek javára írjuk.
A verseny eredményéből zöledő Ngeteket létesítünk Erec Jiszraeiben a versenyben résztvevő helységek nevére.

ekelőtt tekintetbe az öszi viszonyokat, kisebb vizszállítás különben is a nagy mértékben vannak, an tengeri termékek idei jó termésből át az új kam-

osége — írja a hogy hasonló esetekben fordul azt mutatja, a rendszerint kedvező. Egyelőre az a behozatalát a ma tartja kívánatos, a drága tengeri szállítási tevékenység használna.

er mégis örömmel eri árat, mert hiány már amugy is apányig pedig előgeri versenye nélkül árú. Számítások a téli időjárás ok nagyobb tételbb árufolyamokat lyesebb tehát, ha ó nagyobb tengeri- zik a magyar gazdaságonban várakozás- a hónapokban sem a még mindig bő- hogy román tengeri- kétséglet és ezzel egészségesebb ár-

nti komoly és al- haszkodó jelentése nán tengeri a leg- szal számíthat na- rországi bevitel- magyar gazdák ma tek árát nem mér

ény

külieket segélyező let a cluji munka- szükséges élelmi- 35 február 9-én, órára a Városháza ságnak szüksége

nyára

ellátott ajánlatokat szombaton délelőtt ág elé terjeszteni, al és a szabályzati antákkal együtt.

t árak fizetését a ókja látja el.

vel, valamint bár- a bizottság irodája bca 4.) a hivatalos

munkanélkülieket ző bizottsága

ISZTÓI TEK

ei. Strassbourgban csak kereskedelmi Agence Commerc. Alee de la bevet sajnálatunkra

10110-

ezzik. Sokszoros- ben készültünk.

ER Str. Reg. Maria 7. 1-09.

Együtt a nagy rebbeval, reb Sájé Halberstammal

Aschner és Strasser professzorok jártak Clujon azokban a napokban, amikor Krakóból átjött Erdélybe reb Sájé Halberstamm, egy hetvenkétéves caddik, fia Chajim Halberstammnak a „Divre Chaim” világhírű szerzőjének. A maguk területén az orvosok éppolyan rebbek, mint amilyen neves professzor rabenü Sájé — „az Ur emelje fényét”. De ezuttal főleg a rebberől lézen szó, az orvos-gáonokról csak melleleg és a végén, némi érzelmi és okozati ügyekkel kapcsolatban.

Reb Sájé azzal a vonattal jött ide, amelyikkel husz chaluc ment Erec Jiszráél felé. A fiuk és leányok azért mentek az esti vonattal, hogy ne legyen bucszkodási célo az indházban. Mégsem mehettek el minden parádé nélkül, mert a rebbe fogadására sokan jöttek ki fáklákkal, ujjongó „baruch habaa” kiáltásokkal. Aztán a távozó vonat chalucutasainak is jutott az ovációból.

A rebbe megszálott a szefárdok rabbijánál, reb Zalmen Léb Halbersammnál, aki apai részről rokona, de amióta letette a poggyászait — az imaidót és az alvás kevés óráit kivéve — állandó zarándoklás volt hozzá. Öreges, ifjak, nők, modernnek és maradiak, románok és magyarok keresték fel, hogy biztatást és tanácsot kérjenek tőle, írásban vagy élőszóval. Külön művészet volt bejutni hozzá.

Szerdán este tíz órakor bucsulátogatást tett, miután a Zsidókórházban fekvő Wesel Albert főrabbit meglátogatta, a cluji konzervatív zsidók egyik tekintélyes „baal bajitjánál”, Rosenzweig Antal urnál, aki megíszelt és engem is meghívott erre a vacsorára. Igy jutottam a rebbe közelébe, tudtam vele érintkezni, „siraajimot” kaptam tőle és beszélgettem — „mile dólame” — világ dolgairól. Mielőtt azonban odajött volna, chasszid-jait hallgattam, akik különböző csodatevésekről beszélgettek, különösen azokról, amiket a rebbe apjával kapcsolatosan regélnék még ma is. Nagy hire volt és nagy gyógyító ereje rabbenu Chaimnak. Kameai még ma is gyógyító erejűek.

Egy 93 éves palesztinai aggyastán állott Diezengoff háza előtt, hogy bejuthasson. Az öregember áttörte magát a tömegben és az előszobában elérte a polgármester környezetébe, hogy van egy kameája, amit maga a „Divre Chajim” irt, ritka kincs és ha Isten is segítkezik, a polgármesternek meg kell gyógyulnia tőle. A kameát átvették és a beteg párnája alá helyezték. Attól a perctől kezdve javulás állott be állapotában és napok alatt Tel-Aviv polgármestere fel is épült.

Egy chasszid, imponálóan szép fej, okos szemekkel, elmond egy régi esetet, ami Budán történt.

A „Divre Chajim” a Császárfürdőben nyaralt. Hozzá jött egy Lengyelországból Pestre telepedett asszony, özvegy, akinek egyetlen leánya menyasszony volt. Nagyon szerette volna, ha az esketést reb Chajim Halberstamm csinálja. A rebbe szívesen vállalta a funkciót, de amikor jött az esküvő napja, nem jelent meg a lakodalmas háznál. Azt izente, hogy várjanak még, az éjjel rosszul aludt és nem tudta a napi tanulási penzumot elvégezni. Vártak tehát. Multak az órák, a lakodalmas nép türelmetlenkedett, küldtek a rebbehez. A rebbe visszatért, várjanak még, nézzék át alaposan a házassági iratokat, majd jönni fog. Leszállott az est, a rebbe még mindig nem jött. Mi itt a teendő? Kérdezték a rebbetől. A szegény olyan nagy, hogy már nem lehet elviselni.

Ekkor a rebbe utasítást adott. A völégény menjen a mikvébe. Menjen vele a rebbe gabbeja, akinek meghagyta, hogy nézze meg tetőtől talpig a fiatallembert és jelentse, ha lát rajta valami rendellenességet. Ez is megtörtént. Akkor már közel este tíz óra volt. A gabbe jelentette, hogy különös rendellenességet nem tapasztalt a fiatallembereken. Csak annyit, hogy jobb lábának kisujja ketté van hasítva.

A rebbe ekkor eljött a lakodalmas házba, magához kérette a menyasszony anyját és a gabbet.

— Nem volt magának a leányán kívül még gyermeke? — kérdezte az asszonytól.

— Volt egy fiam, aki azonban gyermekkorában elveszett.

— Nem volt valami különös ismertető jele?

— A jobb lábán ketté volt repedve a kisujja.

Behívták a völégényt, lezuhatták vele a lábhegyét és kiderült a titok, hogy miért nem jött a rebbe megesketni őket. Isteni ösztön

sugalmazta, hogy ne eskessen testvéreket. Amikor ennek a csodának hire járt, egész Pest és Buda zarándokolt a rebbehez, aki a szimpátiatüntetéseket elől elmenekült a magyar fővárosból.

Magáról reb Sájé Halberstammról nem beszéltek ilyenfajta dolgokat, csak annyit, hogy amikor pár hetes volt, nagyon megbetegedett. Jomkippur napján berohant a nővére az imádkozó Divre Chajimhoz és összetett kezekkel könyörgött neki, hogy jöjjön haza és nézze meg a gyermekeit.

— Főlöszleg — mondotta a rebbe —, nincs mit aggódni. A gyermek fel fog épülni és segítségére lesz sok-sok embernek. (Sájé-Josua-Segítség.)

Chajim Halberstamm, a nagy rebbe, akkor már túl van a hetvenen. Az asszony, akitől reb Sájé született, már negyedik felesége volt. Reb Chajim még élt tizenkét esztendőt azután.

— Mire magyarázza a világrkizist és mit

gondol, miért vannak a zsidók ebben a kor-szakban ilyen nagy-nagy „gőleszben”.

— Ez csak annak a jele — válaszolta az energikus fejű, de végtelenül jóságos lelki pap, hogy már közelednek a messiási idők.

— Vajjon az Erec Jiszráélbe való visszaterést nem tekintí messiási jeleknek?

— Nekünk más fogalmaink vannak a Messiásról. Azonban az Erec Jiszráélbe való visszaterést mi is szívből akarjuk. Persze úgy, hogy ott egy igazi zsidó élet fejlődjön, tele istenfélelemmel és a Szentírás tisztetével.

A rebbe cigarettára gyújtott, rendkívül sokat dohányzik — mondja a mellettem ülő reb Abis Halberstamm, aki rokona. Elmondja, milyen tüntető szeretettel fogadták a rebbet idevaló utján Beregszászon, Sattmaron és Clujon.

A rebbe innen átmegey Simleulba, majd pár napot Targu-Muresen fog tölteni. Egy napot tölt Timisoarán, majd Zentára megy, ahonnan visszatér Lengyelországba.

Az áldoimák után a rebbe bevonult a vendéglátó házigazda egyik szobájába, ahol „kvittliket” adtak neki. Azzal a komolysággal olvasta át azokat, mint amivel orvosprofesszorok tapogatták ki a beteget. Kicsit érdeklődött a dolgaik iránt, aztán egyszerű jótanácsot adott nekik, úgy ahogy a professzorok csinálják.

Nem hisszük, hogy tanácsai rosszabbak lennének, mint a tanároké. (sz. l.)

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A ROMÁN OPERA MUSORA:

Péntek, február 8: Rigoletto Alfred Piccaver tenoristával és Jean Athanasiu baritonistával.

Szombat, február 9: (Iskola matiné.) Suzanna titka. (Balett.)

Vasárnap, február 10: (Este.) Allarcosbál. Alfred Piccaver tenorista és Jean Athanasiu bariton közreműködésével.

Hétfő, február 11: Trubador. (Binu Bădescu tenoristával.)

RÁDIÓ MŰSOR

Péntek, február 8.

Bucuresti. 18: Rádiózenekar. 19: Hírek. — 19.15: Rádiózenekar. 20.20: Operettlemezek. 21: Hangversenysmertetés. 21.20: Filharmónikusok hangversenye az Operaházból. 23: Hírek. 23.10: Lemezek.

Budapest. 7.45: Torna. Utána hanglemezek. 10.15: Hírek. 11.20: Felolvasás. 11.45: Felolvasás. 13: Déli harangszó. 14.10—14.40: Postászenekar. 14.50: Pintér Alice zongorázik. 15.40: Hírek. 17.10: Diákféltára. 17.45: Időjelzés. 18: Gyányzenekar. 18.30: Gyorsírótanfolyam. 19.45: Sportközlemények. 20: Előadás. 20.30: Magyar dalok. 21.35: Kültügyi negyedóra. 21.50: Zathureczky Ede hedegül. 22.25: Hírek. 22.45: Jazzzenekar. 24: Cigányzenekar. 1.05: Hírek.

Köln. 20: Bajazzók lemezek. Varsó. 20.30: Joseph Schmidt lemezek. Lipece. 22: Vidám est. Stuttgart. 22: Vidám játék apáink életéből. Berlin. 23.20: Riport a Sportpalota bickliversenyéről. Frankfurt. 1: Grieg-lemezek.

Szombat, február 7.

Bucuresti. 18: Franica Juen zenekara. 20: Hírek. 20.20: Grozuta: Erdélyi dalok. 21.05: Jazz. 22: Úzenetek. 22.20: Jazz. 23: Hírek. Budapest. 7.45: Torna. Utána lemezek. — 11: Hírek. 11.20: Felolvasás. 11.45: Felolvasás. 13: Déli harangszó. 13.05: Cigányzene. 13.30: Hírek. 14.20: Időjelzés. 14.30: Szalonzzenekar. 15.40: Hírek. 17.10: A Rádióélet meseórája. 17.45: Időjelzés, 18: Előadás. — 18.30: Az Operaház zenekara. 19.45: Mit úzen a rádió? 20.20: Sándor Mari énekel. 21: Az utolsó farsang c. színműelőadás a Stúdióban. 22.30: Hírek. 22.50: Magyar est. 24:

Ön

1 1/2%-os 1934. évi országjeljesztési kölcsönkötvényének előnyös felhasználásával

gondoskodhatik családjáról,

anélkül, hogy kölcsönkötvényéről és az abból eredő jogokról lemondana.

Kézpénzfizetés nélkül,

csupán a kölcsönkötvény kamathozadéka ellenében.

életbiztosítást köthet

nálunk. Kérjen ezen teljesen új szerződésről sürgősen díjmentes és kötelementesség nélküli tájékoztatást a

PHÖNIX

Életbiztosító Társaságtól.

Cluj, Str. N. Iorga 16. — Telefon: 11-48.

Havi szemle németül. 24.15: Szalon- és jazzzenekar. 1.05: Hírek.

Varsó. 19.15: Hat Paderewsky darab. Berlin. 19.20: Vidám fejtorójáték.

Prága. 21: Bellini: Norma, Németh Mária felléptével.

Deutschlandsender. 21.10: Nagy tarka zenés est.

Frankfurt. 21.10: Nagy farsangi est a Hipodromból.

Leipzig. 21.10: Nebdal: Lengyelvér, operett. Radio Paris. 22: Nagy tarka est.

Droitwich. 22.30: Tarka zenés est.

Bécs. 22.40: A női műkorcsolyázás világbajnokságának közvetítése.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Alláskeresőknak 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelligő levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Házasságokat biztos eredménnyel közvetít a széleskörű összeköttetésekkel rendelkező Mirea iroda. Cluj, Calea Regele Ferdinand 116 szám.

900 liter 1931-es kitűző, palackérett Teaca (tekei) leánykabar eladó. Teaca No 220.

Családnál urleány vagy fiatallembert teljes ellátás fürdőszobával jutányosan kap. Molnar Str. Eminescu 11.

Házvásárlók figyelmébe! Eladó családi 3 uccára nyíló új sarokház, mely áll 1x1 szoba, konyha, előszoba, 1x2 szoba konyha, 3 szép kiadott ültetési helyiségből, szép rendezett udvarból és gyümölcsösökkel, víz, villany, kanalizáció, autobuszmegálló. Evi jövedelme 60.000 lej. Értekezni Str. Stf. Cicio Pop No 91 fodrászüzletben.

Sürgősen kiadó több uccára nyíló sarok fűszerüzlet teljes berendezéssel, megfelelő mérszázalékos vagy más kereskedelmi vállalkozásnak, olcsó házbér, autobuszmegálló. Értekezni Str. Stf. Cicio Pop No 91 fodrászüzletben.

Butorozott szobába lakótársnót keresek havi 350 lejért. Str. Londrei 38.

A téli folyamán is állandóan nyitva marad egyre azaprodó vendégeinek kívánságára a FAMILIA kóser vegetárius étterem Kolozsvár, Unió-u. 10. (háttul az udvarban), ahol Schwartz Ignácé szakavatott vezetése alatt közműmentesen a legízletesebb ételek készülnek. Diétásoknak speciális ételek.

Külfeljárati, szépen butorozott szoba, fürdőszoba használatával és teljes ellátással egy vagy két személy részére kiadó. Cim: emlyen, str. Iuliu Maniu 33.

Teasütemények, disztorták, szendvicsek, hidek büffe számára, valamint esküvőkre, összejövetelekre szóló megrendelések a legjutányosabb árban, a legszébb kivitelben Adler cukrászmal eszközölhetők. Str. Londrei 19 szám.

Influenza ellen használjon fertőtlenítő Szt. László szappant. Megóvja járványoktól. Már 6 lejért is kapható.

Zsidó iparos (szabó, cipész, könyvkötő, kőszőrös, esernyős), kiscsaládu, Orsovan való telepedés esetén fix mellékkeresetre és ingyenlakásra tehet szert. Érdeklődni: Comunitatea Izraelita Orsova.

Nagyobb egészséges raktárhelyiséget keresünk jobb lakással együtt a belváros közelében. Cim a kiadóban.

Egy nagy szoba fürdőszobával kiadó. Str. Londrei 25. Megtekinthető 1—3-ig.

Keresek egy 20—30 éves egészséges, tisztá, gyermekszertető leányt kisideányomhoz, aki kisebb házimunkát is végezne. Fényképes ajánlatokat kérem Bachrach Hatég címre küldeni.

HIDETES AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

HIR

— Az európai időjárás...
— A lavinomlásban életi...
— A Prätigau-vonalon a...
— A két lakóházat lesod...
— A földzavatra és egy eltűntje...
— A vonal egy másik p...
— A személy halálát okozta...
— A szaturna partvidékén több...
— A melegek ma a hőmérsé...
— A lavinomlásban életi...
— A Prätigau-vonalon a...
— A két lakóházat lesod...
— A földzavatra és egy eltűntje...
— A vonal egy másik p...
— A személy halálát okozta...
— A szaturna partvidékén több...
— A melegek ma a hőmérsé...
— A lavinomlásban életi...
— A Prätigau-vonalon a...
— A két lakóházat lesod...
— A földzavatra és egy eltűntje...
— A vonal egy másik p...
— A személy halálát okozta...
— A szaturna partvidékén több...
— A melegek ma a hőmérsé...

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Alláskeresőknak 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelligő levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Házasságokat biztos eredménnyel közvetít a széleskörű összeköttetésekkel rendelkező Mirea iroda. Cluj, Calea Regele Ferdinand 116 szám.

900 liter 1931-es kitűző, palackérett Teaca (tekei) leánykabar eladó. Teaca No 220.

Családnál urleány vagy fiatallembert teljes ellátás fürdőszobával jutányosan kap. Molnar Str. Eminescu 11.

Házvásárlók figyelmébe! Eladó családi 3 uccára nyíló új sarokház, mely áll 1x1 szoba, konyha, előszoba, 1x2 szoba konyha, 3 szép kiadott ültetési helyiségből, szép rendezett udvarból és gyümölcsösökkel, víz, villany, kanalizáció, autobuszmegálló. Evi jövedelme 60.000 lej. Értekezni Str. Stf. Cicio Pop No 91 fodrászüzletben.

Sürgősen kiadó több uccára nyíló sarok fűszerüzlet teljes berendezéssel, megfelelő mérszázalékos vagy más kereskedelmi vállalkozásnak, olcsó házbér, autobuszmegálló. Értekezni Str. Stf. Cicio Pop No 91 fodrászüzletben.

Butorozott szobába lakótársnót keresek havi 350 lejért. Str. Londrei 38.

A téli folyamán is állandóan nyitva marad egyre azaprodó vendégeinek kívánságára a FAMILIA kóser vegetárius étterem Kolozsvár, Unió-u. 10. (háttul az udvarban), ahol Schwartz Ignácé szakavatott vezetése alatt közműmentesen a legízletesebb ételek készülnek. Diétásoknak speciális ételek.

Külfeljárati, szépen butorozott szoba, fürdőszoba használatával és teljes ellátással egy vagy két személy részére kiadó. Cim: emlyen, str. Iuliu Maniu 33.

Teasütemények, disztorták, szendvicsek, hidek büffe számára, valamint esküvőkre, összejövetelekre szóló megrendelések a legjutányosabb árban, a legszébb kivitelben Adler cukrászmal eszközölhetők. Str. Londrei 19 szám.

Influenza ellen használjon fertőtlenítő Szt. László szappant. Megóvja járványoktól. Már 6 lejért is kapható.

Zsidó iparos (szabó, cipész, könyvkötő, kőszőrös, esernyős), kiscsaládu, Orsovan való telepedés esetén fix mellékkeresetre és ingyenlakásra tehet szert. Érdeklődni: Comunitatea Izraelita Orsova.

Nagyobb egészséges raktárhelyiséget keresünk jobb lakással együtt a belváros közelében. Cim a kiadóban.

Egy nagy szoba fürdőszobával kiadó. Str. Londrei 25. Megtekinthető 1—3-ig.

Keresek egy 20—30 éves egészséges, tisztá, gyermekszertető leányt kisideányomhoz, aki kisebb házimunkát is végezne. Fényképes ajánlatokat kérem Bachrach Hatég címre küldeni.

HIDETES AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

HIREK

Az európai időjárás hírei. Bernből jelentik: Svájc nagy része meleg déli levegő hatása alá került. Több helyen, köztük Graubünden kantonban is esett az eső. A lavinaomlások megszorodtak. Több község el van zárva a külvilágtól, mert az utakon a lavinaveszély miatt nem lehet forgalmat lebonyolítani. A Prätigau-vonalon a Künihornról lavinák két lakóházat lesodortak. Hat halálos áldozata és egy eltűntje van a katasztrófának. A vonal egy másik pontján lavinaomlás két személy halálát okozta. — A La Manchesatorna partvidékén több helyen 12 fókig emelkedett ma a hőmérséklet a fagyponthoz felett. — A lavinaomlásban életüket veszített négy német birodalmi hadseregbeli katona holttestét sikerült megtalálni. — A cseh Őrös-hegységben eltűnt siető tisztek után a kutatást ma folytatták, de mindeztideig eredménytelenül. A segélycsapatok az est beálltával lavinaveszély miatt elhagyták a hegyi terepet. — Tarascontól nyugatra a Pyreneusok francia oldalán Arun 13 házat hatalmas lavinaomlások lesodortak. Még nem tudni, hány áldozata van a katasztrófának. — Davos most egyetlen vasúti vonalon már megközelíthető. A hóréteg magassága még mindig két és fél méter, mindenütt az üdülőtelep körül. — A Fekete tengeren hatalmas viharok vannak. A sziklatáviróállomások jelentései szerint 44 hajó nem tud a viharok miatt a kikötőbe jutni. — Orkán pusztított Angolország több pontján. Kidöntött fatörzsek és távirópontról utakat torlasztottak el. A déli külvárosokban a Themse kiöntött és az alacsonyabban fekvő házakat elárasztotta.

Arvis borította el Nancy francia város alacsonyabban fekvő részeit. Párizsból jelentik: Nancy városának alacsonyabban fekvő részeit elöntötte a víz, amely behatolt a pincékbe. A Marne folyó egy méterrel emelkedett.

Egy bolgár kommunista késszurásokkal megölt két csendőrt. Szófiából jelentik: Gabrovo községben két csendőrt késszurással megölt egy kommunista, akit letartóztattak és lakására vittek, hogy házatartást tartsanak nála. A tettes elmenekült.

Ma, pénteken a slágerek királya a ROYAL-mozgóban:

TIED EZ A KERINGŐ operett világláger. Fősz.: Louis Graveur, Camilla Horn, Adele Sandrock, Theo Lingner.

A bánági kisebbségi lapok közigazgatási pere a cenzura ellen a magyar helységnevek használatának tiltása miatt. Timisoaráról jelentik: A timisoarai magyar és német lapok a helybeli felülvizsgálói bizottságnál közigazgatási pert indítottak a helyi cenzura ellen. A per megindítására a timis-torontali prefektúrának nemrégiben kiadott ama rendelete adott okot, amely teljesen eltiltja a magyar helységnevek használatát. A lapoknak a felülvizsgálói bizottsághoz benyújtott kérésre kifejtji, hogy ez a rendelkezés törvényellenes és nem is hivatkozik a vonatkozó helyigminiszteri rendelet számára, alapos tehát a feltevés, hogy egyéni tulajdonságáról van szó. A kereset hivatkozik a párizsi kisebbségi szerződésre, amely világosan kimondja, hogy egyetlen román állampolgárt sem szabad bármilyen nyelv gyakorlásában bármilyenképpen is akadályozni, akár személyes, akár politikai vonatkozásban, állaggyakorlat terén, a sajátban, vagy bármilyen közlemény terén és végül nyilvános gyűléseken. Hivatkozik a kereset a clujai törvényszék negyedik tanácsának 1933. január 17-én kelt 2795-1931. számú határozatára, mely szerint a helységnevek és általában az anyanyelv használatára nézve semmiféle törvényes korlátozás nincs. Ezt a határozatot már a cenzura működése alatt hozták. A kereset kéri a felülvizsgálói bizottságot, hogy állapítsa meg a prefekturai rendelkezés törvénytelenségét és rendelje el hatályon kívül való helyezését.

Keresek két szoba hálószoba, esetleg három szobás lakást márciusra. Cim: Hirsch Piata Unirii 18.

Manolescu-Strunga deviza-kereskedelmi programja buktatta meg Slavescut

Slavescu statisztikákat gyűjtött és közben nem vette észre, hogy urúli az államkassza

Bucuresti, február 7. Manolescu-Strunga diadala 100 százalékos. Addig-addig verte ökiével az asztalt, amíg Slavescu otthagytta a pénzügyminiszteremot. Es meg kell állapítani, teljes tárgyilagossággal, hogy ha a kereskedelmi miniszternek eddig nem lett volna semmi különösebb érdeme, Slavescu Victor megbuktatásával kétségtelenül kivívta majdnem az egész ország szimpátiáját. Pedig a bukott pénzügyminiszter rendkívül szeid, jómodoru szimpatikus ember volt. Távozása mégis általános megkönnyebbülést okozott a gazdasági élet körében.

Kormánykörök sem csinálnak titkot abból, amit különben a legtudatlanabb veréb is nyíltan csiripel, hogy soha olyan rosszul nem állottak az állam pénzügyei, mint most. Már decemberben komoly krízis fenyegetett, mert nem volt pénz a hadsereg, a tisztviselők és egyéb esodékesek fizetésére. Decemberben egyedül 100 millió lejes deficittel zárult az államháztartás és ha közben nem folyik be a belső kölcson az egész kormány belebukott volna ebbe az ügybe. Es ugyanakkor az állam becsületbeli külföldi esodékeséget sem sikerült simán rendezni, annak ellenére, hogy a Banca Nationala hónapok óta eivonja a belső devizákat a belső gazdasági élettől kamatfizetési célokra. Es uj pénzügyminiszternek Victor Antonescunak egyáltalán nem lesz irigyféremelő dolga, ha rendet akar teremteni az államháztartás felborult egyensúlyában.

Slavescu pénzügyminiszterségéhez pedig nagy reményeket fűztek, amikor kinevezték. Bankember volt, majd éln állott az Ipari Hitelintézetnek, állandó érintkezésben volt a gyakorlati élettől és amellett komoly elméleti felkészültséggel is rendelkezik. Soha nagyobb csalódást nem hozott még pénzügyminiszter, mint Slavescu. Csakhamar kitűnt, hogy nincsen se programja, se koncepciója. Már az első intézkedéseivel elárulta a gyengeségét, amikor nem tett egyebet, mint más formában átvette elődjének, Virgil Madgearunak az intézkedéseit. Es az is kitűnt, hogy az uj pénzügyminiszter gyengékező ember, aki nem tud tekintélyt szerezni saját alárendeltjeivel szemben sem. Slavescu belevetette magát a különböző pénzügyi elméletekbe és ideális rendszerekre álmódzott, miközben az államkassza íjesztő mértékben ürült, ürült. Válságos időkben, amikor sokkal nagyobb pénzügyi tehetségek is szinte leküldhetetlen akadályokba ütköznek, Slavescu azt hitte, hogy van ideje különböző tudományos elméletek kipróbálására és steril kísérletezésekre. Gyors, erőyes és széles látókörű intézkedésekre lett volna szükség és ő vagonszámra küldette a falusi adóbeszedőket a statisztikai nyomtatványokat és tanító körrendeleteket. A kincstári alkalmazottak nagyobbik tömege az irodákban

zsofolódott össze, ahol éjjel-nappal gyártotta a különféle kimutatásokat és jelentéseket, az adók pedig szépen elkallódtak, a jövedelmek nem akartak befolyjni, mert jóformán senki sem ért rá, hogy beszédjék őket.

Ilyen ellenféllel könnyű dolga volt Manolescu-Strunga miniszternek, aki pontosan az ellentéte Slavescunak, minden vonatkozásban. Ha véletlenül nem Dinu Bratianu lett volna a pártfogója a volt pénzügyminiszternek, Slavescu már régen megbukott volna abban a szívós és hangos küzdelemben, amelyet Manolescu-Strunga vívott meg vele. De az életben a gyakorlat erősebb minden pártelnöki támogatásnál is. Es minden elméletnél. Hiába hajtogatta gépiesen Slavescu, hogy nem adja fel a lejtőstabilizáció elvét, a gyakorlati élet erősebb bizonyított minden meterséges korlátozásnál és a külföldi piacok egyáltalán nem zavartatták magukat a lej értékelésében Slavescu elméleti igazságaitól. Még a vasut is kénytelen volt beismerni, hogy a lej valódi értéke nem az, amelyet a Banca Nationala napi hivatalos árjegyzéseiben feltüntet és február elsejétől nem hajlandó 12 lejt fizetni fuvardíjelszámolásban azért a francia frankért, amelyért néki csak 6.60 lejt fizet a feladó. Slavescu pénzügyminiszter túlságosan betemetkezett az elméletek fellegvárába és onnan hirdette, hogy mindhalálig megvédi a francia tőke érdekeit. Azzal, hogy az exportból eredő devizák eladását a legszűkmarkubbán korlátozta, sikerült rövid néhány hónap alatt defizitessé tenni Románia külkereskedelmi mérlegét, ami elkerülhetetlenül a lej pozíciójának további gyengüléséhez kellett vezetessen. Es amíg a bekövetkezett Slavescu bukása, illetve Manolescu-Strunga deviza-szabadkereskedelmi programjának diadala, külföldön megszólárdukt a lej. Vagyis megismertetőtt Jugoszlávia, Magyarország és Ausztria példája, ahol szintén tudomásul vették a reális piaci helyzetet és mesterséges, elméleti és értéktelennek bizonyult valutavédelmi drótsóvények helyett az export fokozására fordították erejüket és sikerült is a valutájukat megjavítani. Majdnem 100 százalékosan biztos, hogy Romániával is ugyanez a jelenség fog megtörténni.

Manolescu Strungát mindenki a legnagyobb ellenségeskedéssel fogadta, amikor kormányra jutott és nyilvánosságra hozta külkereskedelmi programját. De azal, hogy Slavescu szűklátókörű, ortodox pénzügyi bigottságot megbuktatta, máris komoly szolgálatot tett az ország gazdasági életének. Es bizonyos javításokkal, átgyúrásokkal ki fog tűnni, hogy az ő rendszere felel meg legjobban a mai nem természetes gazdasági viszonyok között. Manolescu-Strungának győznie kellett, mert amint maga is bevallotta, ő nem elméleti közigazász, hanem — üzletember. A szó legigazibb értelmében.

Eljegyzés. Grósz Rózsika Negresti és Klepner Miksa Cehul-Silvaniei jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

Megegyezés jött létre a Hechaluc és a Kincionista chalucoervezetek között. Varsóból jelentik: Hosszas tárgyalások után együttes megbeszélésre ült össze a Hechaluc központi bizottsága és a Hechaluc Hakkal Zion (az általános cionisták chalucoportja) vezetősége és a két szervezet munkájának messzemenő koordinálásában állapodtak meg. A gyűlésen részt vett Eljahu Dobkin, a palesztinai általános munkásszervezet bevándorlási osztályának vezetője is. A megállapodás értelmében közös munkairodákat állítanak fel azokban a helyiségekben, ahol mindkét szervezetnek vannak chaluco-nevelő csoportjai. Ezenkívül közös tábortokat, számos kurzust fognak rendezni a chaluco kiképzésére. Közös „Kibuc-barát bizottság”-okat fognak létesíteni és együtt fogják folytatni a hachsarah-telepek körüli segélymunkát és a harcot a chalucoallija jogaiért. E határozatok végrehajtására paritásos alapon vegyes bizottságot küldött ki a két szervezet. A palesztinai nagy munkáshányra való tekintettel Dobkin felszólította a chalucoervezeteket, hogy mindazon chalucook, akik a legutóbb csertifikátot kaptak, legkésőbb február közepén induljanak el, hogy az aratáshoz odaérkezzenek.

Láthatatlan Bált rendez a satumarei zsidó árvagondozó. A satumarei zsidó árvagondozó vezetősége ismét tanujelét adta fáradhatatlan agilitásának. A napközi otthona javára bált rendez, amelyre a tiszteltjegyeket az egyesület választmányi tagjai személyesen viszik szét a címzetekhez, hogy ezáltal még inkább biztosítsák az anyagi sikert. „Láthatatlan bál” nevet adtak az akciónak, mert nem akarják tulterhelni a város nemesszövületét a bál előkészületekkel, valamint az ilyenkor felmerülő kiadásokkal. Akk „bál” belépő jegyét megváltja, eleget tett emberbaráti hitelezettségének: hozzájárult, hogy a zsidó árvagondozó továbbra is zavartalanul gondoskodjék 100 éhezó gyermekről, akik egész télen át az árvagondozó konyháján étkeznek.

Piccaver tenorista táviratilag értesíti a clujii közönséget, hogy influenzában megbetegedett és ezért a 8-ára és 10-re kitűzött előadásokra betegség miatt nem tud eljönni, amiért szives elmezését kéri a közönségnek. Ezen előadások egy pár napon belül meglesznek tartva, ughyogy a megváltott jegyek érvénybe maradnak. A 8-iki és 10-iki előadások Rigoletto és Alarcoshál meg lesznek tartva Jean Athanasiu fellépésével, rendes helyarárakkal.

Ehizott egyéneknek a már régóta szivesen alkalmazott természetes „Ferenc 36-zeset” keserűviztura a bélműködést teljesen előmozdítja, az anyagcserét tetemesen élénkíti, a zsírmennyiséget megfelelően lecsökkenti és a testet könnyedé teszi.

Teuciban 2000 spanyol beteg van. Bucurestiből jelentik: A náthalázjárdvány az egész országban tovább pusztít. Számos városban az iskolákat még mindig zárva tartják. Teuciban 2000 megbetegedés történt. Pitestiben, Cămpinában és Găestiben újból bezárták az iskolákat.

Az Izraelita Jótékony Nőgyelet folyó 10-én, vasárnap délután 5 órakor tartja meg teadélutánját a Palace helyiségében.

Schusschnigg osztrák kancellár február 24-én érkezik Londonba. Londonból jelentik: A Reuter távirati iroda jelenti, hogy Schusschnigg osztrák kancellár és Berger-Waldenege osztrák külügyminiszter február 24-én két napi tartózkodásra az angol fővárosba érkeznek s tárgyalni fognak angol kormányférfiakkal.

Cipke Feier

A Sidy Thal—Teffner társulat szerdai előadása

Cipke Feier egy kicsi temperamentumos zsidó proletárgyermek, aki leánykereskedő hálojába kerül, lezüllik és elvész. A darab első felvonása egy szegényszobában zajlik le, részeges apa, gyótródó anya és leány a szereplői, néhány jelenetben egy nagybácsi. Nincs az a művészi együttes, amely reálisabban, szívbemarkolóbban és kacagtatóbban játszaná meg, mint Sidy Thalék kicsi embernek durvaságait, primitív örömeit, sóhaját, vágyát. Egy asztaljelent, amikor magukba gyömöszölik a ritka alkalmat, a fehér kenyeret és a heringet, amikor a részeg apa minden ürügyet felhasznál arra, hogy lustálkodhasson, a szegény proletáraszony esettiségét — ez a jelenet olyan hatalmas és igaz, amilyent ezen a színpadon nem is láttunk. A darabban a Sadigursky-házaspár, Goldenbergék, Lidin és Facherné asszony brillioz-tak a diva és Teffner mellett, aki ezáltal is szenzációsan jó volt. Sidy Thal a második felvonás után hatalmas virágokszárral jelent meg, a nagy lelkesedéssel fogadott előadás után pedig a fiatalok kifogták a szánból a lovait és ughy húzták a Hagigibbor klubhelyiségéig, ahol a jiddisek zenekara B. Segall harmester vezetésével játszott zsidó dalokat. Később Sidy Thal is a pódiumra lépett és néhány népszerű dalát énekelte el viharos taps közepette.

15: Szalon- és jarc...

erewsky darab. fejtorjáték. orma, Németh Mária

10: Nagy tarka ze...

farsangi est a Hip... Lengyelvér, operett. tarka est. zenés est.

alkorcsolyázás vilá... se.

2 lejt, vastagabb apróhirdetés 20 lejt. zsalék kedvezmény. fizetendő. Jellego tunk, ha portobélyeg van.

eredményrel közvetitésekkel rendelkeso Regele Ferdinand

palackezett Teaca. Teaca No 220.

fiatalember teljes lányosan kap. Molnar

Eladó családi szoba, mely áll 1x1 szoba. szoba konyha, 3 szep szep rendezett udertből, víz, villany, álló. Evi jövedelme Stf. Cicio Pop No

uccára nyilo sarok. zéssel, megfelelő mé kereskedelmi vállalko. utobuszmegálló. Erte. Pop No 91 fodrász.

lakotársnót keresek. ndrei 38.

ánóán nyitva marad. gemek kívánságára a árius étterem Kolozs- (az udvarban), ahol avatott vezetése alatt sebbsételek készülnék. éleik.

pen butorozott szoba. l és teljes ellátással részére kiadó. Cima: anzu 33.

ziorták, szendvicsek, valamint esküvőkre, megrendelések a leg- legszebb kivitelben zülhetők. Str. Londrei

sználjon fertőtlenitő megóvíja járványoktól. cipész, könyvkötő, kő- saládu, Orsovan való mellékkeresetre és in- Érdeklődni: Comuni-

raktárhelyiséget ke- gyütt a belváros közé- tőszobával kiadó. Str. tő 1-3-ig. éves egészséges, tisz- leányt kisleányomhoz, a végezne. Fényképe Schrach Hatég címre

T LELKE: AZ ÚJ KELETBEN

UJ KELET *Legújabb hírek*

A Reichswehr a londoni javaslatok mellett, a szélsőséges nácik ellene foglalnak állást

Kitérő lesz Németország válasza a londoni javaslatokra

Hitler egész nap tárgyal az adandó válasz ügyében. Göring nem készül Londonba

Hitlerék csak olyan paktumhoz csatlakoznak, amelyből kirekesztik Szovjet-Oroszországot?

Berlin, február 7. Hitler lemondotta az összes fogadásokat, hogy ideje legyen foglalkozni a nagyfontosságú politikai tárgyalások irányításával. Ugy hírlik, hogy pártja szélsőséges elemei ellenzik a londoni javaslatok elfogadását, mert azok egyes részei a pártprogrammal ellentétben állnak. Ezzel szemben a német külügyi hivatal és a birodalmi hadsereg magasrangú tisztjei a kérdésként nemzetközi megvitatása mellett foglalnak állást.

Ezzel kapcsolatban Genfben az a hír került fel, hogy a német kormány közli Londonnal, Párizssal és Rómával, hogy olyan egyezményben nem vesz részt, melyből a szovjetet nem rekesztik ki.

A Reuter távirati iroda berlini jelentése szerint a német birodalmi főváros irányadó körében nem tudnak arról, hogy Göring Londonba készülne.

John Simon mégis Berlinbe készül?

Párizs, február 7. Az Intransigeant berlini jelentése szerint úgy tudják, hogy sir John Simon rövidesen a német birodalmi fővárosba érkezik s látogatása összeesik Beck lengyel külügyminiszter berlini tartózkodásával. A kormányférfiak együttesen fogják megbeszélni a keleti egyezmény nyel szemben elfoglandó lengyel-német álláspontot.

Egyébként genfi nemzetközi politikában szerepet játszó körökben úgy hírlik, hogy két hét múlva Brüsszelben, esetleg Berlinben lesz az az értekezlet, amelyen az érdekelte kormányok meg fogják tárgyalni a londoni javaslatokat abból a célból, hogy megegyezést hozzanak létre egymás között.

A Daily Telegraph szerint valószínű, hogy sir John Simon külügyminiszter rövid párizsi tartózkodása alatt találkozni fog Lavallal. Simon a párizsi angol kereskedelmi kamara évenként rendezett bankettjén vesz részt.

Mit fog válaszolni Németország a londoni javaslatokra

London, február 7. Egyes lapok értesülése szerint Németország az angol-francia javaslatokra adandó válaszában le fogja szögezni, hogy magáévá tette a légi konvenció elvét, de nem csatlakozhat ahhoz, mert a békeszerződés értelmében nem merik el azt a fogot, hogy légi hadsereg felett rendelkezzen. Továbbá hangsúlyozni fogja, hogy nem célszerű Németország számára a keleti-paktumról tárgyalni, mikor nem ismerik el azt a jogát, hogy katonai haderőt tartson. Rámutat arra is a válasz, hogy Lengyelországgal kötött egyezmény útján Németország megszüntette az egyedüli okot, ami surlódásra adhatott volna alkalmat Kelet-Európában. Ha a hatalmak azt hiszik, hogy a keleti-paktum kötése feltétlenül szükséges, úgy nemcsak Oroszország, hanem Anglia és Olaszország is csatlakozzék ahhoz, európai jellegű adva annak, Németország végül felvilágosításokat fog kérni afelől, hogyan kell értelmezni Ausztria függetlenségét, mert hogyha a két hatalom egymás között meg egyezik Ausztria kormányfőjében és ha megtörik a Habsburg-monarchia visz-

szállítását, Németország a Népszövetségbe való visszatérése tekintetében fog bizonyos módosításokat kérni a paktumon.

Kivonul a nemzetközi haderő a Saar-vidékről

Saarbrücken, február 7. A nemzetközi haderő főhadiszállásáról azt a javaslatot tették a Rómában üléselő népszövetségi hármashívtársaságnak, hogy a haderő kivonulásának időpontjául a következő napokat állapítsák meg: a hollandok távozása tör-

ténjek február 16-án, a svédeké 18-án, az olaszoké 19-én és 20-án s ezt követően az angolok vonuljanak ki 27-ig bezárólag.

Német részről az igazgatást a Saar-vidéken március elsején veszik át. E napon adják át a bányákat is, valamint azt a három vasutvonalat, amelyeknek kapcsolatuk van Elzász-Lotharingia vonalai felé.

Bázel, február 7. A Saar-tárgyalások jegyzőkönyveit eljuttatták Rómába az Aloisi-bizottsághoz.

Schuschnigg és Berger-Waldenegg Londonban fel fogják vetni a Habsburg-restauráció kérdését?

London, február 7. (Rador.) Politikai körökben az a vélemény alakult ki, hogy nem lenne meglepő, ha Schuschnigg és Berger-Waldenegg közeli látogatása alkalmával felvetnék a Habsburg-restauráció kérdését. Az első lépés lenne Habsburg Jenő herceg megválasztása köztársasági

elnökké, Miklós helyébe. Azután hívnák meg Bécsbe Ottó herceget és Zita exkirálynét. Természetesen az osztrák miniszterek csak konzultatív módon vetnék fel az ügyet, hogy tájékoztassák magukat angol hivatalos körök álláspontjáról.

A Tischler-féle erdősegek ügye ismét a kamara elé került

Ki mennyi honoráriumot kapott az államtól döntőbíráskodás címén

Bucaresti, február 7. (Az Uj Kelet tud.) A kamara mai ülésén Argetoianu a belföldi kölcsön elosztásáról szóló törvény előadásának néhány kitételére reflektált. Tiltakozik az ellen, hogy az ő pénzügyminiszterége alatt kötött egymilliárd lejes kölcsönrel kapcsolatban vádakkal illessék.

Condruș: Annakidején pedig felmerültek bizonyos gyanúk.

Argetoianu: Hogy elloptam egy milliárdot? Hol van nekem ilyen szerencsém? (Nagy derűtlenség.)

Condruș kimagyarázza szavait, mert annakidején bizonyos jutalékok kérdését fejezték.

Nistor munkaügyi miniszter a nemzetvédelemhez szükséges erdősegek kérdésében nyújt be törvényjavaslatot.

Madgearu a belföldi kölcsön elosztásával kapcsolatban tegnap elhangzott, ellene irányult vádakra reflektált, amelyeket valótlannak minősített, majd megállapítja, hogy Constantinescu alminiszter egyetlen komoly érvére sem tudott válaszolni és csak légnemű támadásokat intézett ellene.

Florian a Curtea de Conturinal történet kinevezések ügyében interpellált.

Badescu képviselő a Tischler-féle per döntőbíráskodási ügyét teszi szóvá. Kérdezi, hogy kiutalták-e annakidején az Ar-

mand Calinescunak megszavazott 500 ezer lejes döntőbíráskodási honoráriumot és ha nem, akkor milyen indokolással semmisítették meg a kiutalást.

Potârca volt földművelésügyi alminiszter: Emlékszem erre a dologra, amikor Calinescu mint az állam által delegált döntő bíró vett részt a tárgyaláson. Calinescu kijelentette, hogy semmiféle honoráriumot nem hajlandó elfogadni és ezért nem is utaltak ki neki semmit.

Madgearu: Calinescunak nincs szüksége védelemre. Potârca csak az igazság megállapítása végett szólalt fel.

Badescu: Olyan felszólalások hangzanak el, amelyek nem fedik a tényeket.

Ismerteti ezután, hogy amikor a Tischler-féle erdősegek kisajátításának döntőbírási tárgyalása folyt, az államot Armand Calinescu, Tischlert pedig Vassalopol ügyvéd képviselte. Ezután még egy döntőbíró kellett kinevezni, aki a viták fölött kellett, hogy döntsön, Ion Pop személyében, aki 450 ezer lej honoráriumot kapott.

Virgil Madgearu kijelenti, hajlandó bizonyítani, hogy egy liberális döntőbíró, aki most a szenátus alelnöke, milyen honoráriumot kapott a Berger-féle alagut-ügy döntőbíráskodásakor.

Nagy rablóbandát fogtak el Szovjet-Oroszországban

Moszkva, február 7. (Rador.) A Don-völgyében 12 tagból álló rablóbandát fogtak el, amely 12 gyilkosságot és 45 betörést követett el.

Felakasztották egy pincérmő gyilkosát Angliában

London, február 7. (Rador.) A Leeds börtönben ma hajnalban felakasztották David Maskell-t, akit egy londoni pincérmő meggyilkolása miatt ítélték halálra.

Elsüllyedt egy spanyol halászgőzös

Madrid, február 7. (Rador.) A Juan Baptista halászgőzös a gépházban bekövetkezett robbanás miatt elsüllyedt Mundaca kikötőjében. Öt tengerész vízbefullt.

Véget ért a szovietek hetedik kongresszusa

Moszkva, február 7. (Rador.) Tegnap befejezést nyert a szovjet hetedik kongresszusa. Az utolsó ülésen megválasztották a központi végrehajtóbizottságot, amelynek 605 tagja van. A megválasztottak között vannak: Sztalin, Molotov, Kalinin, Kaganovics, Litvinov, valamint számos ipari vezető, tudós, író és művész.

A jövő hét keddién hirdetik ítéletet Hauptmann bűnperében

Flemington, február 7. (Rador.) Valószínű, hogy a bíróság kedden mond ítéletet a Hauptmann-perben. A Lindbergh-gyermek elrablásánál használt létrát a védelem kérésére szakértők veszik tanulmányozás alá, mert állítólag hozzájárultak ahhoz, hogy így Hauptmann kárára meghamisítsák.

Sulyos ítéletet hozott a cluj-i hadbírósg a „Népakarat” című lap szerkesztői ellen

Cluj, február 7. (Az Uj Kelet tud.) A cluj-i hadbírósg ma tárgyalta Séra Zoltán joghallgató és Vince János kereskedelmi akadémiai hallgató sajtóperét. A két fiatalembert azzal vádolták, hogy a szerkesztésükben megjelenő „Népakarat” című hetilap 1934. évi egyik számában cikket akartak megjelentetni, amely államellenes kijelentéseket tartalmazott. A rendőrség annak idején kicenzuráltatta a cikket, a lapot betiltotta, a két fiatalembert pedig a hadbírósg vád alá helyezte.

A mai tárgyaláson Séra Zoltán, aki súlyos betegnek fekszik a Zsidókórházban, nem jelent meg, a hadbírósg azonban az ügyet mégis letárgyalta.

Este 7 órakor hirdettek ítéletet, amely szerint Séra Zoltánt távollétében 5 évi fegyházra, 10 ezer lej pénzbüntetésre, 10 évi politikai jogvesztésre és Vince Jánost egy évi fegyházra, 5 ezer lej pénzbüntetésre és 5 évi politikai jogvesztésre ítélte. Vince Jánost azonnal letartóztatták. Séra ellen pedig elfogatási parancsot adtak ki. Az ítéletet mindketten megfellebbezték.

Harmintkilencmillió fonttal emelkedett az angol hadügyi költségvetés

London, február 7. (Rador.) A hadügyminisztérium jövőévi költségvetési terveze 39 millió font emelkedést mutat az ideivel szemben. A Morning Post leszögezi, hogy e hatalmas összegeket a gyalogos hadosztályok motorizálására fogják fordítani, valamint a London légi védelmére kiképzendő speciális osztagok felszerelésére.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomdász Clnj, Strada Baron E. Pop 18. Telefon: 9-77.

CENZURÁLT

Aubain távozt

Roger Auboin szeneca Nationala az álltározta, hogy nem szakértő tehát mátt bele az állam pénz és a Banca Nationala

Auboin elmegey és kérdés fölött: vajjon általan.

Hivatalosa lett volna stabilitása fölött. Hette ezt, azt bizony ötven százalékos fel. Az lett volna dolg költségvetések egyer 1929 óta minden köruit.

Az volt a rendeltetend az állam pénz. Sajnos nem tudunk ellenőr közreműködés felesleges kiadásokat volna a milliárdok. A jelek szerint a famicsokkal, de azol lembe, vagy pedig szerepét töltötte be. te meg azt a havi be a Banca Nationala tannak került.

Diplomáciai fő

A tölfejek mai urán közepette kivét vashatjuk azt a hírt. Rosenberg ur, a né kányimestere, ugyneve kolát létesített, ame van náci-fenomen fo diplomáciai mesterfo

Mintán semmi oku Hitler Németországá ványjuk, hogy ez a l a legteljesebb sikerre ugyan abban a szel Rosenberg ur repreza redalomban.

Tejes szívünköl l nyolevan nebuló, akc diplomáciai főiskoláj tija jövendő irányít tija el ugyanolyan e kerék mellett működ amilyen elvek és sik ur és az egész néme működését jelzik.

Ugyanis, ha a vilá tudatbansága tudatos arra, hogy a Harmad zeteköz ellenőrzés és teftés posványába v volna el olyan tökéle száz százalékosan a politikai esődjét, min pletta Németország ritt.

Ennek a diplomáci lett az eredménye az szág szoros gazdasági szövetségbe került el sával: Franciaország Olaszország nemhogy segítségére és támog hanem egy évtizedes békült, sőt szoros szc csak Franciaországgal északi faj legárjább légi védelmi egyezmé títian Franciaország metország kárára és

A német diplomáci látott handabandázás gesztussal és fejtle metországot olyan amely körül az egész egyenja koncentráldó kiborbanó háboru ese civilizált világot talál. Ha ezt a diplomác Alfred Rosenberg ur